

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Přístupy k řešení problému užívání drog na SOU a STM

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jiří Souček

Vypracovala:

Tereza Vítová

BRNO 2012

Podkování

Děkuji panu Mgr. Jiřímu Soukovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také děkuji své rodině za morální podporu při tvorbě bakalářské práce a pomoc, které si nesmírně vážím.

Tereza Vítová

Obsah

Úvod	6
1 Základní pojmy.....	8
1.1 Termín šdrogaõ	8
1.2 Rozd lení drog	9
1.3 Drogová závislost	18
1.4 Abstinen ní p íznaky	19
2 Protidrogová prevence.....	22
2.1 Typologie prevence.....	22
2.2 Vhodné a nevhodné p ístupy v primární prevenci.....	25
2.3 Protidrogová prevence	
Rodina, -kola, vrstevníci, spole nost a masmedia, Policie Rí í í .í í í	26
2.3.1 Prevence v rodin	27
2.3.2 Prevence ve -kole.....	28
2.3.3 Preventivní p sobení skupin vrstevník	32
2.3.4 Spole nost a masmedia	
jako preventivní ínitel v oblasti protidrogové prevence	33
2.3.5 Preventivní p sobení Policie R	35
3 St ediska pro prevenci a lé bu závislostí	40
3.1 K-centrum Noe	40
3.2 St ed, o. s.	43
4 Empirická ást	46
4.1 Dotazník pro studenty	46
4.2 Dotazník pro pedagogy	57
4.3 Shrnutí.....	62
Záv r	63
Resumé.....	65
Anotace.....	66
Klí ová slova	66
Seznam pouíitých pramen , literatury a internetových zdroj	67
Seznam p íloh	69

Úvod

Téma své bakalářské práce s názvem *Přístupy k řešení problému užívání drog na SOU a STM* jsem si vybrala z důvodu, že již čtvrtým rokem pracuji jako policistka na OOP Třebí. Chela jsem zjistit, jak v městě Třebí i v rámci protidrogové prevence působí Policie ČR. Dalším důvodem bylo, že každý z nás může hledat odpověď na otázku, jak řešit problém užívání drog u studentů. A proto je důležité znát o této problematice co nejvíce informací. Ve své práci budu úzce spolupracovat se Soukromou střední odbornou školou a Středním odborným učilištěm s. r. o. v Třebí. Budu zjišťovat, zda jsou studenti dostatečně informováni, jak se k drogové problematice staví pedagogové, kteří zde vyučují, a co by se dalo zlepšit v prevenci.

Bakalářská práce bude zaměřena na jedince, skupiny a organizace, tedy na složky, které by se mohly na protidrogové prevenci podílet. V práci budu hledat odpověď na otázku, jaké přístupy jsou v rámci primární prevence vhodné a jaké nevhodné. Budu charakterizovat prevenci v rodině, ve škole, preventivní působení skupin vrstevníků, společnosti a mass médií. Cílem práce bude zjistit a popsat, jak je do protidrogové prevence zapojena Policie ČR.

Vzhledem k tomu, že jsem dospěla k názoru, že v městě Třebí i Policie ČR v rámci protidrogové prevence nedělá téměř nic, jsem po konzultaci s vedoucím obvodního oddělení Policie v Třebí a společně s pracovním kolegou sestavila program besedy o drogách pro studenty středních škol a učiliště. Naším cílem je, aby beseda byla přínosem pro všechny zúčastněné mladé lidi. Nejprve studenty seznámíme se základními pojmy souvisejícími s drogovou problematikou, se základním dělením drog a s negativními účinky na lidský organizmus. Budeme klást důraz na informovanost, to aby dospívající vědli, že jakákoli manipulace s drogou je protiprávním jednáním, které je vždy postihitelné. Uvádět budeme odrazující příklady z naší policejní praxe. Zmíníme, jak dlouho po požití zůstává droga v těle. Ukážeme testy, které Policie ČR používá pro zjištění, zda je osoba pod vlivem OPL. A především se budeme snažit, aby beseda nebyla kontraproduktivní. Zkušební beseda, která proběhla na Soukromé střední odborné škole a Středním odborným učiliště v Třebí vyvolala pozitivní reakce ze strany studentů i vedení školy. Ohlas nás potěšil a potvrdil správnost cíle této práce.

Ve své bakalářské práci se budu zabývat studii o prevenci a léčbě závislosti, popíši náplň práce, programy a služby, které tato studie poskytují. V empirické části práce výzkumným nástrojem budu zjišťovat, jaké jsou zkušenosti studentů s drogami. Zda v rámci o hrozících trestech za uflívání, p echovávání a prodej drog. Provedu průzkum mezi studenty a budu se dotazovat, zda někdo uplatňuje protidrogovou prevenci a v jaké míře, jestli by studenti uvítali účast na besedách o drogách a co by se podle jejich názoru dalo v rámci tohoto tématu zlepšit a bylo efektivní. Zjistím, jak na tuto problematiku pohlíejí pedagogové. Zda se domnívají, že někdo navštíví studenti, kteří mají zkušenosti s drogou, a zda je ve škole v nově dostatečná pozornost protidrogové prevenci.

1 Základní pojmy

V oblasti drogové problematiky s p íbývajícími novými poznatky vznikají nové pojmy, definice, a proto m ě docházet k nedorozum ění. Z vý-ě uvedeného vyplývá, ě na za átku je d ělefité seznámit se se základními a frekventovanými pojmy tak, jak budu uflívány v této práci.

1.1 Termín š drogaõ

Drogy jsou v dne-ší dob ěasto sklo ováným problémem. N které drogy jsou na-í spole ností tolerované, tzv. legální drogy, jedná se o alkohol, kávu, aj, tabák, r zné léky. Jiné jsou považovány za látky zakázané, tedy nelegální drogy. A práv ěna n se tato práce zam ěí.

Droga õ ve spisovné ětin ě slovo s významem šomamující prost edek, dráfdívý p ípravekõ. V minulosti byla šdrogaõ ozna ována šsurovina rostlinného p vodu pouflívána jako lé ivoõ. Dnes je termín šdrogaõ v obecném i odborném úzu nad azený pojem, ozna ující ve farmaceutickém smyslu i jiné léky a látky (v etn ětekutých jako alkohol), zejména pokud je takovýchto látek uflíváno a zneuffíváno ke zm ěnám nálady, v domí, povzbuzení ětlumení du-ěvních a t ělesných funkcí a vyvolání mimo ádných záflitk (iluzí, halucinací, pseudohalucinací apod.).

V roce 1969 komise expert ěSv tové zdravotnické organizace (WHO) ozna ila za drogu jakoukoliv látku (substanci), která, je-li vpravena do ěívého organismu, m ěle pozm ěnit jednu nebo více funkcí.¹

¹ NOFIINA, Miroslav. *Sv ět drog v ěechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-859-1736-X. str. 9

1.2 Rozdělení drog

V této kapitole uvedeme nejčastější hlediska dělení drog. Zaměříme se hlavně na dělení drog podle účinku na lidský organismus. Zmíníme projevy psychiky a jejich uflívání. Jak tyto drogy vypadají. Zda se jedná o látky rostlinného nebo živočišného původu, tablety, prášky, myslivé látky a dále připomeneme největší rizika psychiky a uflívání těchto návykových látek. Drogy můžeme dělit podle různých kritérií, podle jejich účinku na lidský organismus a na základě chemické podobnosti. Časté je dělení podle typu závislosti, které psychiky a jejich uflívání vznikají.

Nejznámější dělení drog

Nejznámější dělení drog, které je spíše laické, i když politicky často diskutovatelné, je rozdělení na dvě hlavní skupiny, a to na drogy měkké a drogy tvrdé.

Drogy měkké jsou považovány za ty šetrnější, není u nich tak vysoké riziko závislosti a uflivatelé se nemusí delší dobu dostat do problémů, patří sem například tabák, káva, čaj, konopí.

Drogy tvrdé jsou látky, na které již vzniká závislost. A když se v nich které literatury můžeme setkat s tím, že alkohol je řazen mezi měkké drogy, praxe dokazuje příslušnost k drogám tvrdým, i když bych se rozhodně přiklonila k zařazení alkoholu k drogám tvrdým, a to zejména kvůli rizikům a negativním vlivům, které má na zdraví člověka. Dále sem patří například kávé látky, které řadíme mezi nejvíce nebezpečné drogy, velmi často u nich dochází k předávkování, LSD, velice nebezpečná extáze, pervitin, kokain, heroin, opium a další.

Dělení dle postoje společnosti ke droze

Dalším dělením je rozdělení drog na nelegální a legální. S legálními drogami se běžně setkáváme, tyto drogy jsou společností tolerovány, ale psychiky a uflívání u nich může vzniknout závislost stejně jako u drog nelegálních. Mezi legální drogy tolerované naší společností patří například alkohol, nikotin, léky, kofein, organická rozpouštědla.

O nelegálních drogách můžeme hovořit jako o drogách mimo zákon, kdy uflívání těchto drog je společností netolerované, a pokud tyto drogy používáme, prodáváme, předáváme, vyrábíme, můžeme se dostat do střetu se zákonem. Patří sem například konopí, heroin, kokain, pervitin, extáze.

Alkohol

Alkohol se zdá být méně nebezpečnou látkou, než ve skutečnosti je. Důvodem je obecná tolerance. V naší zemi je alkohol pro většinu obyvatel legálně dostupný. Užívání alkoholu je sice omezeno zákonnými úpravami, například zákazem prodeje a konzumace alkoholu osobám mladším osmnácti let, i přesto má alkohol ve společnosti a mezi nezletilými pevné místo.

Alkohol (chemicky etylalkohol, etanol) vzniká chemickým procesem kvašení ze sacharidů buďto z jednoduchých cukrů obsažených v ovoci, nebo z polysacharidů z obilných zrn nebo brambor.²

Alkohol působí na centrální nervový systém, který všeobecně tlumí, přestože po požití alkoholu se konzument většinou cítí uvolněně. V psychické sféře alkohol odstraňuje zábrany, konzument se může cítit více sebevědomý, ale i agresivní. Úinky alkoholu ovlivňují různé faktory, záleží na množství, formě a způsobu užití alkoholického nápoje. Na projevu chování, který následuje po požití alkoholu, se podílejí biologické, psychologické a sociální vlivy, tzn., že záleží na zdravotním stavu konzumenta, na jeho očekávání i na společnosti, ve které je alkohol konzumován.

Největší rizika alkoholu je možné rozdělit na

o Návyk o Návyk představuje zvykání si organismu na drogu. Podstatou vytváření návyku je skutečnost, že při pravidelném požívání alkoholu neustále roste potřeba množství zkonsumovaného alkoholu, aby člověk dosáhl stejného účinku alkoholu na psychiku. Jednoduše řečeno, aby se člověk šopil, musí toho švypít víc.

o Závislost o Závislý člověk potřebuje neustále určitou hladinu alkoholu v krvi, aby dokázal být s jiným způsobem sobě. Pokud tuto hladinu neudrží, dostávají se abstinenční příznaky.

o Abstinenční příznaky o Tyto příznaky se projevují, pokud se závislý člověk omezuje mimo dosah alkoholu, například sníží nebo flnou dávku. Tímto projevem je celá řada, například alkoholové halucinace, anorexie, deprese, strach, euforie, záchvaty, pocení, třes, slabost, podrážděnost, zmatenost, delirium tremens.³

² KALINA, Miroslav. *Drogy a drogové závislosti*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, ISBN 80-86734-05-61 str. 151

³ NOVOTNÝ, Jan Sebastian. *Psychologie zdraví a duševní hygiena pro sociální pedagogy*. Ims Brno, 2009 str. 37, 38.

Kazuistika o fena v deliriu

Jednoho dne jsem vykonávala službu, když na linku 158 zavolala rozrušená žena. Představila se a sdělila, že v bytě v panelovém domě na ul. Novodvorská v Třebíči na ni a na jejího syna míří nějaký mufl zbraní. Okamžitě jsme vyjeli na místo. Nasadili jsme neprůstřelné vesty a vydali se situaci zkontrolovat. Poté co jsme došli ke dveřím bytu, kde se měla odehrávat, jsme neslyšeli žádný pohyb osob, byl klid. Byli jsme znepokojeni. Oslovili jsme sousedy v domě, zjistili informace o volající ženě, ptali se, zda obyvatelé domu slyšeli výstřel apod. Znovu nás operativní důstojník informoval, že žena stále volá na linku 158 a že je zmatená. Důstojník se nás ptal, jaká je na místě situace. Vykládali jsme, co bude, a čekali na rozhodnutí velitele hlídky, zda vyrazíme dveře do bytu. Když v tom na linku 158 zavolala zdravotní sestra z trebičské nemocnice a oznámila, že u nich na interním oddělení leží žena, kterou slyšela telefonovat na policii. Zdravotní sestra oznámila, že tato žena se léčí s cirhózou jater a dostavil se u ní abstinenční příznak DELIRIUM TREMENS. Věcem se nám ulevilo a toto oznámení se tímto vyřešilo. Nemuseli jsme vyrážet dveře a násilím vstupovat do bytu. Musím podotknout, že poté co jsem tuto ženu (ve věku pouhých 35 let) v nemocnici viděla, zhržila jsem se jejího vzhledu. Nafouklé břicho, oteklý obličej, i pro laika bylo zřejmé, že mezi námi dlouho nebude.

Každý by si měl uvědomit, že při dlouhodobém, častém nebo pravidelném pití alkoholu se může rozvinout nebezpečná závislost ALKOHOLISMUS. Jedná se o chronické recidivující onemocnění, které pacienta postihuje nejen v oblasti zdravotní, ale i v dalších společenských oblastech jeho života. Alkoholismus se dá léčit, je ale velice těžké, aby osoba závislá na alkoholu se chtěla své závislosti zbavit, málo o léčbě zájem a nezbytná je následná abstinence. Důležité je zmínit negativní vliv alkoholu na děti a mladistvé, vzniká u nich závislost rychleji než u dospělých. Děti jsou zvědavé, rádi experimentují, chtějí zkusit, co to s nimi šudlá. A tak se často u dětí a mladistvých setkáváme s otravou alkoholem, která může mít fatální následky.

Otrava alkoholem nastává u dětí i po velmi malých dávkách. Měli bychom si uvědomit, že v dospívání se závislost na alkoholu rozvíjí podstatně rychleji a její užívaní alkoholu během dospívání zvyšuje riziko přechodu k jiným návykovým látkám. Statistika dokazuje, že většina našich dospívajících se k nelegálním drogám dostává právě přes alkohol a tabák.⁴

⁴ NEŘPORA, Karel, PERNICOVÁ, Hana. *Jak se stát fit a předejít závislostem: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 112 s. ISBN 80-717-8299-8. str. 15

Cannabinoidy

Cannabinoidy patří mezi drogy s halucinogenním účinkem a jsou obsaženy v rostlině Cannabis (konopí). Mezi cannabinoidy patří marihuana a hashiš. Tyto drogy se nejčastěji užívají kouřením, louhují se z nich odvary či připravují saláty a v případě hashišu i cukrovinky. Marihuana se pěstuje na polích a často na soukromých zahrádkách. Připravuje se usušením květenství samotných rostlin konopí s obsahem THC. Slangově mezi užívateli je označována různými názvy jako tráva, ganja, hulení, mačka, zelí. Hashiš je pryskyřice z rostliny konopí a stejně jako u marihuany je zde účinná látka THC.

Účinek těchto drog se projevuje nepříjemnou veselostí, rozjařeností, konzument má zarudlé oči, rozšířené zornice, zrychlený puls, sucho v ústech, dochází k prodloužení reakčního času, ke zhoršení paměti. Nelze ale s jistotou říci, jaký bude individuální účinek po požití těchto drog. Záleží na celkovém rozpoložení jedince, na jeho oekávání, na prostředí, kde si drogu vezme, na únavě a celkovém stavu v danou chvíli. U užívatelů marihuany se často vyskytuje tzv. FLASHBACK, což je stav, kdy se osoba cítí jako po požití drogy, a když droga užita nebyla. Někdy nastává až dva roky po poslední dávce.

Obecně většina odborníků sdílí názor, že konopné drogy nevyvolávají somatickou závislost. Psychická závislost se dostavuje asi u 8-10 % dlouhodobých užívatelů.⁵ Při častém a dlouhodobém užívání těchto drog se vyskytují jemné poruchy některých kognitivních funkcí, například zhoršení paměti a schopnosti soustředění se. Dále může dojít k rozvoji depresivních stavů, pocitů napětí, úzkosti. Ty mohou přejít až do panického stavu, kdy u konzumenta hrozí nebezpečí sebepoškození nebo může být jedinec agresivní vůči svému okolí.

Kazuistika o Jana 22 let, v minulosti užívala marihuanu

S kouřením marihuany jsem začala ve druháku na střední škole. Ze začátku jsem kouřila dvakrát za měsíc, frekvence kouření se zvyšovala. Kouřila jsem v práci, kde byl i Honza, s kterým jsem začala chodit. Honza šel hulině denně, tvrdil, že je to normální, že marihuana není nebezpečná. Mně to začalo vadit. Honza měl výpadky paměti, když si nedal marihuanu, mívával deprese. Za štrávku utrácel dost peněz. Rozešli jsme se. Už nekouřím, je mi líp.

⁵ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, ©2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61, str. 176

Halucinogeny

Halucinogeny mají velký vliv na psychiku člověka a mohou vést až do stadia toxické psychózy. Jsou jednou z nejvíce v decky zkoumaných drog pro své velmi neobvyklé vlastnosti a účinky na psychiku člověka. Mezi nejčastější halucinogeny patří: LSD, Psilocybin (lysohávký), MDMA (Extáze).

LSD se distribuuje a prodává v podobě malých papírových tvarek zobrazujících různé symboly nebo v podobě malých granulí. Oba přípravky se užívají ústy, papírek nebo granulí LSD si vloží konzument pod jazyk a nechá v ústech rozpustit. Účinek při užití LSD může být nevyzpytatelný, mohou se objevit halucinace, panické stavy, které přetrvávají i několik dní.

Psilocybin je aktivní látka, která je obsažena v houbách lysohlávkách. Tyto houby se vyskytují téměř na celém území České republiky. Při užívání nastává velké riziko předávkování, jelikož nelze odhadnout množství aktivní látky v houbách.⁶ Po požití této houby nastávají pocity ospalosti, nebo naopak neklidu, vyskytují se bolesti hlavy a objevují se nepřijemné halucinace.

MDMA (Extáze) se nejčastěji vyskytuje ve formě tabletek nebo kapslí. Je nazývána taneční drogou, jelikož je často k dostání na různých tanečních akcích, kdy po požití konzument necítí únavu a je schopen protančit celou noc. Po požití tabletky extáze se v těle konzumenta projevuje dobrá nálada, potěšení koho se dotýkat, zesílí pocit vztahů se do druhého, uživatel má potěšení družit se s ostatními, ztichlostí bývá extáze nazývána drogou lásky. Tato droga je velice nebezpečná, protože po jejím požití dochází k předčasně ztrátě pocitu fláknutí, tudíž může dojít k poškození organismu a k poškození nervového systému. Také u uživatelů tabletek extáze velmi často dochází k předávkování.

⁶ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61. str. 170

Opiáty a opioidy

Název této skupiny je odvozen od slova opium, což je látka obsažená v nezralých makovicích. Úinek opiát se projevuje jako desítky minut až hodin trvající stav obhlouznutí. Po požití dochází k zúžení zornic, a k celkovému útlumu. Spolu s těmi kavými látkami jsou opiáty považovány za nejnebezpečnější psychotropní látky, a to právem, protože jejich závislostní potenciál je velmi vysoký.⁷ Mezi hlavní opiáty patří: heroin, opium.

Heroin se objevuje mezi konzumenty ve formě hnědého nebo bílého prášku, nejčastěji je užíván nitrofilně nebo se i kouří. Vysoké riziko při užívání heroínu spočívá v nejistotě, kolik psychoaktivní látky obsahuje jedna dávka. Může tak snadno dojít k předávkování osoby i k aplikaci smrtelné dávky.

Opium je jednou z nejstarších drog. Je získáváno ze zelených makovic. Nejčastěji je vpravováno do organismu kouřením nebo pitím odvarů, dnes i nitrofilně. Úinky opia jsou odlišné, záleží na způsobu užití, nejčastěji nastává pocit klidu, tlumení mozkové činnosti a tlumení bolesti.

Opioidy, látky tlumící bolest, jsou vyráběny buď z opiového máku (opium, heroin), nebo syntetických (umělých) surovin (metadon). Opioidy se používají v lékařství buď jako léky proti kašli, nebo jako léky proti bolesti. Vyskytují se ve formě tabletek, kapslí nebo roztoků. Velké nebezpečí spočívá v tom, že užívání a zneužívání opioidů vyvolává těžkou závislost a abstinenci příznaky. Ty zahrnují nepokoj, bolest svalů, nespavost, zvracení, zimnici. Užívatel si může k této droze vyvíjet toleranci, což znamená, že dlouhodobí uživatelé musí zvyšovat množství látky, aby dosáhli stejného opojení.

Mezi opioidy patří Subutex, Morfin, Kodein, Metadon, Tramal, Hydrocodon.⁸

⁷ http://www.drogy-info.cz/index.php/info/ilegalni_drogy/opiaty 8. 3. 2012

⁸ <http://www.drogy.cz/leky-na-predpis/kap-ucinky-opioidu.html> 10. 3. 2012

Kazuistika o Petra 28 let, závislá na heroinu

S drogami jsem začala na univerzitě. Koupili jsme marihuanu, chodili na párty. Chtěla jsem být hubená a líbit se, tak jsem začala – upat pervitin. Pak jsem se seznámila s vaší em pervitinu a začala si píchat. S drogou mi bylo všechno jedno. Z pervitinu jsem přešla na heroin. Heroin byl jiný než šperník, utlumoval mě, bývalo mi po něm špatně, ale neměla jsem psychózy jak u pervitinu, cítila jsem příjemný vnitřní pocit. Brzy jsem měla návyk. Několikrát jsem se snažila abstinovat, ale zase jsem se k tomu vrátila. Jsem v tom zase o bojím se abstinovat.

Tlumivé látky

Jedná se o uklidňující léky, kterých se v těle účinně využívá v lékařství pro odstranění psychických poruch. Patří sem:

- analgetika (léky proti bolesti),
- barbituráty,
- hypnotika (léky na spaní),
- sedativa (léky na uklidnění),
- anxiolytika (léky proti úzkosti).⁹

V populaci jsou často užívána analgetika, určená k tlumení nebo odstranění bolesti. Mezi nejčastěji předepisované analgetikum patří Ibuprofen, který je ve společnosti velice rozšířen. Populární jsou léky obsahující pseudoefedrin, což je látka využívaná při výrobě pervitinu. K hojně zneužívaným lékům patří Nurofen, Modafen, Panadol.

Hypnotika a sedativa jsou často aplikována drogově závislými buď k překonání abstinence nebo k zesílení účinku drogy. Mezi často užívaná hypnotika patří například Rohypnol, Hypnogen, Nitrazepam.

Anxiolytika jsou léky určené k tlumení pocitu strachu a úzkosti. Hlavní účinek spoívá v útlumu centrální nervové soustavy, navozuje ospalost, nezájem o okolí, nabízí šanci z úzkosti a strachu. Mezi často předepisovaná anxiolytika patří Neurolept, Diazepam, Xanax.

⁹ [http://www.johankazarku.wz.cz/tlumive_latky_\(BartovaH_Smolikova\)](http://www.johankazarku.wz.cz/tlumive_latky_(BartovaH_Smolikova)). 12. 3. 2012

Stimulační drogy

Jako stimulační drogy se označují budivé látky, jejichž chemické složení je různorodé. Typickými zástupci jsou pervitin (metamfetamin), amfetamin, kokain. Stimulační drogy zvyšují bdělost, zahnávají únavu, vyvolávají euforii, konzument se cítí být plný energie. Uživatelé těchto drog často uvádějí, že po aplikaci stimulancií jsou schopni několik dní vydržet bez spánku, mají pocit, že vše dokážou, jsou plni energie.

Například jeden uživatel pervitinu při rozhovoru sdělil, že poté co užíval svou dávku pervitinu, byl schopen za chvíli uklidit celý svět, což by mu za normálních okolností trvalo mnohem déle. Dále uvedl, že po požití pervitinu zažíval úžasné sex. Na otázku, v čem byl sex po požití pervitinu tak úžasný a odlišný od sexu bez drogy, odpověděl, že byl ochoten vyzkoušet i jiné sexuální praktiky a vydržel š sexovat několik hodin i celý den.

Taková informace může připadat mnoha experimentátorům vzrušující. Podstatné je uvědomit si, že nic není tak růžové, jak se jeví. Spousta bývalých uživatelů pervitinu uvádí, že když závislá na pervitinu má problém s dosažením orgasmu, muží problémy s erekcí, při sexu chybí empatie, citlivost. Užití těchto drog může vést k agresivitě. Tyto látky způsobují vzestup krevního tlaku, tepové frekvence. Užívání stimulačních drog představuje obrovskou zátěž pro organismus, je zde vysoké riziko srdečních a mozkových příhod. Uživatelé stimulačních drog bývají vyhublí. Pokud ale někdo chce užívat tyto drogy jako pomoc při hubnutí, měl by si uvědomit, že návrat k původní hmotnosti po krátkodobém užívání je stejně rychlý jako její úbytek.¹⁰

Dlouhodobé užívání stimulancií může vést k toxické psychóze, což je stav, který se rozvíjí pozvolna, zatímco intenzivní vztahováním, uživatelé mívají zrakové a sluchové halucinace, domněnky, že jim chce neustále někdo ublížit, tento stav bývá nazýván jako šitíhaň. Stimulační drogy přesto způsobují fyzickou závislost, ale velmi silnou závislost psychickou, což je problém dořešitelný.

¹⁰ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61. str. 164

Pokud hovoříme o pervitinu, je důležité zmínit statistiku, že pervitin je nejrozšířenější drogou v České republice, i když v Praze zaujímá první příčky heroin. A коли si řada lidí myslí, že pervitin je českým vynálezem, není tomu tak. Pervitin používali mimo jiné za druhé světové války japonští sebevraždni piloti kamikadze. Na Západ se pervitin dostal až v roce 1929. Pervitin je znám pod názvem perník, péčko, piko, peří. Nejčastěji pervitin vyrábí tzv. domácí vážení a vyskytuje se ve formě bílého prášku. Pervitin se – upe nebo aplikuje injekčně.

Kazuistika o Michal, 30 let, závislý na pervitinu

Drogy jsem nikdy nechtěl brát. V době, když jsem začínal s drogou, končil jsem na střední, často jsme chodili ke kámošovi, hrávali hry na počítači, občas jsme u toho šhulili. Hráli jsme dlouho do noci, ráno jsem býval unavený, nechtěl se mi vstát do školy, učit se na maturitu. Jednou mi kámoš řekl: šDá–si péčko? Já si dal, brali ho v–ichni v naší partě a já nechtěl vypadnout z kolektivu. Cítil jsem se plný energie a síly. Neumím s tím přestat.

T kavé látky

T kavé látky patří mezi skupinu nejvíce nebezpečných drog, jelikož zde často a snadno dochází k předávkování s následkem smrti. Mezi tyto kavé látky patří rozpouštědla, jedidla, lepidla, plynné látky. Užíváním těchto kavých látek dochází k poškození mozku, jater, ledvin a kostní dřeně. T kavé látky jsou většinou vdechovány nosem. Uživatel si vloží látku do igelitového sáčku nebo textilie a poté ji vdechuje. Jsou známé i případy, když šichovník při inhalování usnul s látkou u obličeje, což mělo za následek jeho smrt.

Nejrozšířenějším zástupcem této skupiny je toluen. Toluén je kapalina, která se používá pro různé barvy. Toluén je volně prodejný v drogeriích a je relativně levný. Toluén vyvolává silnou psychickou závislost, takže závislí inhalují toluén denně a tím postupně dochází k celkové degradaci osobnosti a k nevratné likvidaci mozkových buněk.¹¹ Uživatelé toluenu mívají rozšířené zornice, zarudlé oči, z jejich obličejů i dechu je cítit zápach po chemikáliích, což by mělo být varovným signálem pro blízké okolí postížených.

¹¹ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61. str. 194

1.3 Drogová závislost

Drogová závislost obecně znamená, že člověk ve stavu závislosti přestal být svobodný vůči droze a vytvořil si na ni vazbu, stala se součástí jeho života. Drogou potřebuje, aby se cítil šťastněji (to ovšem neznamená, že když ji má, skutečně se tak cítí o tom by mohl vyprávět ne jeden člověk). Ve vyhraněných případech může dojít až k zotročení drogou. **V každém případě je nutné hovořit o onemocnění, které má negativní důsledky pro jedince a společnost.**¹²

Závislost může vzniknout u každého člověka. Nedá se říci, že existuje taková struktura osobnosti, která by byla před závislostí chráněná. Existují ale osobní charakteristiky, které zvyšují riziko závislosti. Drogovou závislost nelze vysvětlit jedinou příčinou. Mezi rizika, která vedou k užívání a zneužívání nebezpečných látek, patří zejména nízké sebevědomí a sebehodnocení jedince, malá schopnost elicit tlaku vrstevníků, nevhodné sociální vazby, sklon k depresím, stres a jeho špatné zvládnutí, sociálně patologické prostředí, nefunkční rodina.

Z hlediska osobnosti, lze říci, že existují dva typy osobností, které vyhledávají drogu. Prvním typem bývají osoby, které jsou citlivé, zranitelné, úzkostné, často navazují kontakt s okolím, tyto typy vyhledávají drogy stimulačního typu. Druhým typem osobností jsou osoby extrovertované, lidé se zvýšenou agresivitou, dráždivostí. Ti vyhledávají drogy tlumivého typu, které jim přináší pocit uklidnění.

Drogová závislost se vyvíjí u různých jedinců různě, samozřejmě závisí i na způsobu užití drogy (kouření, – upání, – íchání, vpichování). V těchto případech, kteří s drogami experimentují, si myslí, že droga u nich navodí pouze příjemné pocity, což může být pravda. Jedinec po požití drogy může zažít pocity, které předtím nezažil. Může si ale také uvědomit, že tento stav trvá krátce a poté se objeví abstinenní příznaky.

¹² NOHÁNA, Miroslav. *Svět drog v dějinách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-859-1736-X. str. 12

1.4 Abstinen ní p íznaky

Abstinen ní p íznaky se vyskytují u v-ech návykových látek. Odvykacích p íznak je celá ada ó zívání, slzení, pocení, zvý-ená teplota, roz-í ené zorní ky, t es, husí k fle, nechutenství, úzkost, zácpa, pocity horka a chladu, touha po droze, pokles krevního tlaku, epileptický záchvat, sebevrafedné sklony. O souboru odvykacích p íznak hovo íme jako o abstinen ním syndromu.¹³

P edávkování

P edávkování je otrava návykovou látkou. P edávkování nastává tehdy, jestlifle je zneuflita droga vy-í koncentrace nebo mnofství, nefl m l postifený v úmyslu, nebo se jednalo o jinou drogu, nefl p edpokládal.¹⁴

Tolerance

V medicín je pojmem tolerance (sná-enlivost) ozna ována schopnost organizmu sná-et ur ité látky. Farmakologové charakterizují toleranci jako jev, který se projevuje sniflujícím se ú ínek stejného mnofství látky.¹⁵

Dá se tedy íci, fle pokud má být v t le vyvolán stejný záflitek stejné intenzity jako v minulosti, je t eba p i vzr stající toleranci organizmu dávky drogy zvy-ovat. S tímto se m fleme setkat i p i dlouhodob j-ím podáváníí ur itých lék . Abychom dosáhli stejného ú ínku, musíme dávky lék zvy-ovat.

¹³ NOflINA, Miroslav. *Sv t drog v echách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-859-1736-X. str.12

¹⁴ NEflPOR, Karel, PROVAZNÍKOVÁ, Hana. *Slovník prevence problém p sobených návykovými látkami: pro rodi e a pedagogy*. 2. roz- vyd. Praha: Fortuna, 1997, 58 s. ISBN 80-707-1050-0 str. 24

¹⁵ NOflINA, Miroslav. *Sv t drog v echách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-859-1736-X. str. 13

Úzus, abúzus

Úzus, abúzus ó slova latinského p vodu, znamenají šuffitíõ i šuffiváníõ a šzneuffitíõ i šzneuffiváníõ.

Úzus ó uffivání. Termínem se rozumí poflivání drogy v omezeném, kontrolovaném množství, které nepo–kozuje zdraví, nep sobí negativn na chování lov ka a na jeho okolí, neohrofluje ekonomické pom ry jednotlivce a rodiny. U d tí a mladistvých nenaru–uje proces dospívání. Tento termín m fleme nahradit termínem konzumace.

Abúzus ó Zneuffivání. Ozna uje uffivání drog v nadm rné mí e (naduffivání) i ve spole ensky nep ijatelném postavení, v ku i situaci (mladistvý, t hotné feny,í). Abúzus nep ízniv ovliv uje fyzický i psychický vývoj lov ka. Pokud se zam íme na skupinu d tí a mladistvých, m fle u nich docházet k nep íznivému procesu dospívání a vyzrávání organismu.

Tabulka 1 Stupně zneužívání OPL

Tabulka ukazuje, že zneužívání návykových látek lze rozdělit do několika stupňů. Od přelítostného experimentálního zneužívání až po zneužívání nuceně závislé, kdy se jedná o nejvyšší stupeň závislosti.

Přelítostné experimentální zneužívání	Zřídka, sporadické užívání, ne více než několikrát až několikrát za život, jako experiment a pouze za jistých úvodních podmínek.
Rekreační zneužívání	Mírně až středně, jedinec nekupuje drogy přímo, ale neodmítá je, jsou-li mu nabídnuty. Užívá je na večírcích nebo při jiných společenských oddechových přelítostech.
Přelítostné zneužívání	Častěji, jedinec si nakupuje vlastní drogy, které užívá za určité situace, při určité přelítosti (pro povzbuzení, aby se vyrovnal s obtížemi, aby získal odvalu aj.).
Intenzivní zneužívání	Velice až středně, jedinec má stále méně a méně kontrolu nad drogou a užívá ji při stále obvyklejších přelítostech, až dosáhne denního užívání. Stále si udržuje iluzi, že je schopen kontrolovat své jednání.
Nuceně závislé zneužívání	Nezbytné a nucené užívání drog, denně nebo i vícekrát za den, jedinec je neschopen bez drogy žít. Nuceně stále rostoucí míře riskovat, aby si byl schopen zajistit drogu nebo peníze nutné k jejímu nákupu. Není schopen se z návyku vymanit bez cizí intenzivní pomoci.

16

¹⁶NOHINA, Miroslav. *Svět drog v letech 1997-2000*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-859-1736-X str. 15

2 Protidrogová prevence

Cílem této kapitoly je vysvětlit i pojem prevence. V odborné literatuře existuje řada definic, které jsou obsahově podobné, liší se pouze v detailech, například Nešpor, Csémy, Pernicová uvádí, že: **„Cílem prevence je předcházení škodám způsobeným návykovými látkami. Účinná prevence musí ovlivnit chování ve smyslu podpory zdraví.“**

Pojem prevence pochází z latinského výrazu praeventia, což v překladu znamená předcházení, ochranu. Protidrogová prevence je specializovanou oblastí výchovy, která se zaměřuje na prevenci návykových látek, s cílem co nejvíce omezit škody způsobené v této oblasti.

V dnešní době se v řadě mladých lidí ztotožňuje s názorem, že užívání drog je šnormální, proto je nezbytné, aby si tyto lidé uvědomili, že tomu tak není, že normální je žít bez drogy.

2.1 Typologie prevence

Prevence se zpravidla chápe ve třech rovinách.

PRIMÁRNÍ PREVENCE

Primární prevence se obrací na společnost jako celek nebo na tzv. cílové skupiny a jednotlivce, ovlivňuje názory, postoje, chování jednotlivce. Tato prevence se zaměřuje na předcházení vzniku poruch chování. Cílem primární prevence je, aby u člověka nevznikla závislost na návykových látkách a nedošlo k poruchám zdraví vůbec.

V oblasti drog má primární prevence zamezit užívání drog u těch, kteří drogu ještě nezkusili. „S prevencí je důležité začít dříve, než se problém objeví.“ Do primární prevence jsou zapojeni rodiče (Je důležité dít novat dostatek času, vést je ke smysluplným aktivitám, k zodpovědnosti za jejich chování.), učitelé, výchovní poradci, policisté, psychologové, lékaři a vřichni lidé, kteří děti a mladistvé obklopují.

SEKUNDÁRNÍ PREVENCE

Dá se říci, že sekundární prevence se zaměřuje na zamezení již vzniklého problému, tzn. je to vyhledání problému, který již vznikl, a jeho cílená léčba. V případě drogové problematiky je to pomoc těm, kteří již drogy v různé míře zkusili. Ukázat těmto lidem cestu zpět do normálního života bez drogy.

Do této oblasti vstupují například tyto instituce a sdružení: pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, kontaktní centra, ústavní léčba, terapeutické komunity, programy kulturních a sportovních domů, dětské domovy, diagnostické ústavy a sociální výchovná zařízení, kde probíhá ochranná a ústavní výchova.

TERCIÁRNÍ PREVENCE

Spíše než o prevenci jde spíše o léčbu závislosti na návykových látkách. Dá se říci, že jedná o prevenci škod a sociální šlufbu. Tatoinnost by měla podporovat výsledky léčby, cílem je především zamezit nebo alespoň omezit návrat k návykové látce a znovuoobnovení závislosti.

Terciární prevence vyúsťává zejména pěstup úrovni sociální. Ty mívají podobu konkrétní pomoci uživatelům drog na úrovni chráněného zaměstnání, zdravotního pojištění, chráněného bydlení, právního poradenství apod. Dále jde zejména o předcházení vážným onemocněním díky programům výměny jehel a stříkaček. Psychologickou pomocí je skupinové poradenství, motivační tréninky, rodinné poradenství a edukace rodiny.¹⁷

DROGOVÁ PREVENCE

Drogovou prevencí definujeme aktivity a strategie určené k zamezení negativních následků spojených s užíváním a zneužíváním legálních a nelegálních drog. Patří sem různé aktivity, jako například předjetí (prvnímu) užití drogy, zabránění zneužívání drog a závislosti na drogách, předcházení problémům, do nichž se uživatel drog může dostat, což může být například konflikt se zákonem.

¹⁷ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-6. str. 148

Pokud hovoříme o **ŠKOLNÍ PREVENCI** drog, máme na mysli sice všechny výše uvedené aspekty, ale omezené jen na specifické školní prostředí. Školní drogová prevence zahrnuje prevenci zneužívání drog, pravidla ohledně drog, aktivity a strategie týkající se užívání drog ve školách. Školní protidrogová prevence by se měla zaměřovat na rozpoznání problematického užívání drog, na nabídku sociální a zdravotní pomoci studentům a na eliminaci možných negativních důsledků plynoucích z užívání drog, což je například vyloučení ze školy, kontakt s trestně právním systémem.¹⁸

Pro srovnání rozdílů prevence, jak uvedeno v americké odborné literatuře

1. PREVENCE se dělí na další tři podskupiny:

všeobecná prevence určena celé populaci, například ve formě plakátů ve třídě, kde jsou umístěny malé interaktivní programy,

selektivní prevence určena těm, u kterých je známo jakéto zvýšené riziko. Jsou to například děti rodičů závislých na alkoholu, studenti, kteří ve škole selhávají apod.,

indikovaná prevence určena těm, u nichž je třeba není možné diagnostikovat škodlivé užívání nebo závislost, ale tyto jedinci vykazují varovné známky užívání návykových látek.

2. LÉČBA

3. UDRŽOVÁNÍ STAVU¹⁹

¹⁸ GALLÀ, Maurice. *Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí: příručka o efektivní školní drogové prevenci*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Úřad vlády České republiky, 2005, 156 s. Metodika (Úřad vlády České republiky), no. 4. ISBN 80-867-3438-2. str. 11

¹⁹ NEŘPŮR, CSÉMY, PERNICOVÁ. *Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí – teoretická a krátká intervence*. Sportpropag a.s. Praha 1998. str. 8

2.2 Vhodné a nevhodné přístupy v primární prevenci

Jak již bylo zmíněno, primární prevence se zaměřuje na ty, kteří drogu ještě nezkusili. V tom se odlišuje od prevence sekundární a terciární, obrací se již na jednotlivce, kteří jsou užíváním návykových látek v různých stupních zasázeni. Primární prevence ovlivňuje cílové skupiny i jednotlivce, ovlivňuje jejich názory, postoje, chování. Proto je důležité, aby nejen v rodině, ale i ve školách bylo mladým poskytnuto dostatek informací a bylo v nich formováno přesvědčení drogu nezkusit.

Kamil Kalina ve své knize *Drogy a drogová závislost* uvádí, že v primární prevenci se objevují vhodné a nevhodné přístupy. Chtěla bych uvést tyto příklady vhodných a nevhodných přístupů, které považuji za střednědobé.

Vhodné přístupy

Mezi vhodné přístupy patří:

• podpora sebevědomí, aktivity a hodnotových zájmů,

• zaměření na změnu postojů a chování,

• řízení učení,

• využívání pozitivních vzorů (pokud možno z blízkého okolí, otevřená diskuze s oblíbenými osobami, s vrstevníky),

• primární prevence by měla být implementována v různých věkových skupinách.

Primární prevence by měla klást důraz na tezi, že drogy nejsou nic tak tajemného, aby se o nich nedalo otevřeně hovořit, a že mají nad lidským společenstvím jen takovou moc, jakou jim lidé sami propůjčí.

Nevhodné přístupy

Za nevhodné přístupy v primární prevenci jsou považovány:

• Jednorázové akce. Daleko efektivnější pro studenty jsou například přednášky o drogové problematice, které se uskutečňují několikrát během školního roku.

• Zaměření pouze na poznatky. Zajímavější pro posluchače je, pokud besedu i přednášku vede osoba, která má s drogami osobní zkušenost, dokáže otevřeně hovořit o tématu a nebrání se diskuzi.

• Neosobnost, formalismus. Pokud přednášející nedokáže před besedou vytvořit uvolněnou atmosféru, vzbudit důvěru u posluchače, pokud vystupuje nadřazeně. To výrazně snižuje výsledný efekt, který má beseda přinést.

ó Potla ování diskuze, neznalost neboli amatérismus realizátor bez p íslu-ného vzd lání. M fle se nap íklad jednat o policisty, kte í brání jako specialisté v dané problematice v-ak nemají pofladovanou pedagogickou specializaci.

2.3 Protidrogová prevence

Rodina, -kola, vrstevníci, spole nost a masmédia, Policie R

Osobnost lov ka, jeho individualita se utvá í v pr b hu ontogenetického vývoje p sobením r zných initel . Ur ité p edpoklady si dít p íná-í na sv t ufl p i svém narození. Jedná se o vrozené p edpoklady, vlohy, které mohou být zd d né po p edcích nebo získané v pr b hu prenatalního vývoje. Podstatné je, fle jifl v okamfliku po etí za ínají na dít p sobit vlivy prost edí, které je formují. Z vý-e uvedeného vyplývá, fle velký vliv na vývoj jedince má sociální prost edí. Zám rné a cílev domé p sobení na lov ka, nej ast ji na dít nazýváme VÝCHOVOU.²⁰

²⁰ PÁVKOVÁ, Ji ina. *Pedagogika volného asu: teorie, praxe a perspektivy mimo-kolní výchovy a za ízení volného asu*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 229 s. ISBN 80-717-8295-5. str. 35

2. 3. 1 Prevence v rodin

Každý rodič by si měl uvědomit, že rodina hraje při výchově dítěte nezastupitelnou úlohu. Je nesmírně důležité být pro dítě vzorem jím od nejútlejšího věku. Dítě vnímá, jak s ním jeho rodiče komunikují, jak se baví mezi sebou, s ostatními lidmi. Pozoruje, jaké mají jeho rodiče zvyky, jakým způsobem s ním tráví volný čas. Pokud dítě vyrůstá v prostředí, kde rodiče tráví většinu času v restauracích za řízení s cigaretou v ruce, pro sprosté slovo nejdou daleko, pak je velice pravděpodobné, že dítě si v dětství vytvoří návyk od svých rodičů převzít.

Je důležité, aby rodiče poskytli svým dětem dostatek lásky, pocit bezpečí. Objali své děti, aby dítě mělo jistotu, že pokud nastane nějaký problém nebo si nebude s nimi v dětství rady, může se na své rodiče kdykoliv obrátit.

Důležité je, aby rodiče se svými dětmi otevřeně mluvili o tématech, nebylo pro ně nic tabu. V případě problematiky drog by rodiče měli mít o drogách dostatek informací a tyto informace dětem předat, a to nenásilnou otevřenou formou. Rodiče by měli se svými dětmi o drogách otevřeně mluvit, umožnit jim porozumět této problematice. V období puberty by se rodiče měli vyvarovat poučování, ale pokusit se vyslechnout názory svých dětí, které to jistě ocení a poté poskytnou rodičům správnou zpětnou vazbu. Pokud v tomto období rodiče mají na své děti přehnané nároky, nemají na dítě dostatek času, dítě své rodiče nechce zklamat, pak může hledat útočiště v cigaretách, alkoholu nebo drogách.

Dalším problémem jsou děti z rozvrácených, neúplných rodin, kdy na dítě dopadá psychologická krize, dítě postrádá příklad obou rodičů, ve většině případů dítě zůstává s matkou a v rodině chybí role otce. Roste tedy po et rodin s jedinou matkou, které se cítí osamoceni.

Rodiče, kteří nemají na své dítě dostatek času, jsou pracovní vytížení, podnikají a netráví s dětmi potřebný čas, tento svůj nedostatek se snaží vynahradit finančními prostředky. Dítě tyto peníze za ně utrácet za alkoholické nápoje, cigarety, později si za ně obstarává drogy, a to může být jedna z cest k drogové závislosti.

Z tohoto věku vyplývá, že rodina je v protidrogové prevenci základním pilířem.

2.3.2 Prevence ve škole

Dalším důležitým preventivním nástrojem by měla být škola. V oblasti protidrogové prevence ve školách je důležité škole poskytnout dostatek informací, vytvářet a pozitivně ovlivňovat jejich postoje a chování. Škola nedokáže nahradit rodinu jako základní pilíř v protidrogové prevenci, ale měla by se snažit odstranit chyby, kterých se rodiče dopouštějí.

Ve škole velice záleží na osobnosti pedagoga, který by měl být v oblasti drogové problematiky dostatečně informován a měl by umět vždy rozpoznat problémy žáků a vědět, jak se správně zachovat. Pedagogové by se měli v prevenci drogových závislostí neustále vzdělávat, jelikož se stále objevují nové poznatky, vznikají nové přístupy, jak řešit problémy spojené s užíváním drog, a hlavně by měli mít o danou problematiku zájem.

Podstatná je role třídního učitele, který má o svých žácích přehled. A pokud si všimne varovných signálů, které vysílá problémový žák, měl by pedagog tyto signály vždy rozpoznat a umět správně zareagovat.

Rozpoznat problém s návykovou látkou ve škole je důležité pro žáka, pro jeho rodinu, ale i pro školu. Je podstatné, aby učitelé i rodiče vždy zaznamenali výskyt projevu škodlivého užívání návykových látek, mezi které patří:

Nález drog nebo pomůcek k jejich zneužívání. Pokud má žák u sebe injekční jehly, papírky k balení cigaret, prázdné láhve od alkoholických nápojů, pro učitele by to měla být jasná známka škodlivého užívání!

Zmizení a ztráta přátel a kamarádů, náhle izolování se od běžných vrstevníků.

Ztotožnění se s drogovou kulturou, zastávání se drog, zájem o knihy a články o drogách.

Náhlé zhoršení vzhledu, zanedbávání péče o zevnějšek.

Náhlé zhoršení prospěchu a chování.

Neomluvené hodiny a pozdní příchody do školy.

Vtíchlá nálada, deprese, podrážděnost.

Horší soustředění a paměť.

Viditelná únava a spavost při hodinách.

Krádeže ve škole, nervozita.²¹

²¹ NEŘPĚR, CSÉMY, PERNICOVÁ, Jak přecházet problémům s návykovými látkami na základních a na středních školách: příručka pro pedagogy, Praha: Sportpropag, 1996. -- 156 s. str. 14

Vedle preventivní práce u učitelů, by se měli na protidrogové prevenci ve školách dále podílet školní psychologové, sociální pracovníci, policisté, mohou být zapojeni i bývalí závislí na drogách, kteří svůj boj vyhráli.

Prevence by měla být vnášena do co nejvíce vyučovacích podmínek. Ve vyučování by měla být flákně předávány informace o jednotlivých typech návykových látek, rizicích jejich zneužívání. (Poznámka autorky: Proto bych chtěla v praktické části bakalářské práce, kde bylo využito výzkumné metody dotazníku a rozhovor se studenty, ukázat, zda mají pedagogové pohled o tématu, jaké jsou dosavadní zkušenosti jejich studentů s drogami, zda je ve škole dostatek protidrogové prevence a co by se dalo v této oblasti zlepšit.)

Prevence ve školách je organizována prostřednictvím preventivních programů a základní povinností každé školy dle MMT je vypracovat tzv. minimální preventivní program.

Minimální preventivní program ve školách

Školy a školská zařízení zaujímají bezesporu prioritní postavení v systému primární prevence zneužívání návykových látek u dětí a mládeže. Základním nástrojem prevence v resortu školství je Minimální preventivní program (dále MPP), který je komplexním a systémovým v realizaci preventivních aktivit (MMT, 1997).

MPP vypracovává školní metodik prevence ve spolupráci se všemi pedagogy, vedením školy a ostatními nepedagogickými pracovníky. Respektuje specifika školského zařízení a regionu, míru problémů ve vztahu k drogám mezi dětmi a mládeží. Součástí takového MPP je i řád školy, ve kterém je jasně vyjádřen postoj zařízením k drogám a následné kroky a opatření při jeho porušení.²²

Uvedení příkladu:

Na Soukromé střední odborné škole a Středním odborném učilišti Vostrý, (zde bude realizovat praktickou část bakalářské práce) je minimální preventivní program (MPP) pro školní rok 2011/2012 následující:

²² KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 343 s. ISBN 80-86734-05-62. str. 291

ŠCílem minimálního preventivního programu v tomto školním roce je stejn jako v letech předchozích předcházení sociálně patologickým jevům u žáků školy. Metody při tomto procesu používané se snažíme měnit dle potřeb žáků a školy, na základě našich každodenních poznatků ze setkávání s novými žáky i jejich rodiči se snažíme analyzovat projevy neřádných jevů a během školního roku monitorujeme situaci u jednotlivých studentů a v jednotlivých kolektivech. Na základě konkrétních situací, jejich řešení (podezření na šikanu, užívání omamných látek, nutnost odeslání studenta na odborné lékařské vyšetření s podezřením na nebezpečnou situaci v rodině apod.) a po nabytí nových zkušeností z akcí preventivních programů, například v rámci školního měsíce policie, o. s. Stejně, jsme programy tohoto školního roku opět modifikovali. Ukazuje se totiž, že konkrétní stanovení práv a povinností žáků, jasných mantinelů, vytvoření příjemného školního prostředí, vyšetření každodenní starost učitelského sboru a vedení školy o problémy žáků a pomoc při jejich řešení, jsou těmi nejlepšími prostředky i v rámci prevence.

Obecně pedagogický sbor při uvedeném každodenní spolupracuje. Jako základ jsme si již dříve stanovili zlepšení komunikace uvnitř pedagogického sboru, mezi vyučujícími a žáky, u nezletilých studentů i v informačním toku mezi školou a rodiči. Dále také hodláme podporovat vhodnou komunikaci mezi studenty jak uvnitř třídy, tak i v rámci školy, kroužků a dalších kolektivů, včetně spontánně vzniklých. V letošním školním roce hodláme vzhledem k zájmům studentů o obsluhování informačních portálů školy, studentského parlamentu i studentského časopisu Rozhraní využít jejich schopností a zapojit je do uvedených činností v etně tvorby nástrojů umístěných na chodbě školy. Na počátku roku jsou celý pedagogický sbor a všichni studenti seznámeni s požadavky kladenými na náš rozšířeným školním řádem včetně novinek v preventivních opatřeních školy. V příslušných tematických plánech jednotlivých vyučovacích předmětů, týkajících se společenských i přírodních věd, mají pedagogové za úkol výklady negativních jevů ve společenských procesech.

Každý pedagog v rámci svého úřadnictví i v rámci své úlohy na vzdělávacím procesu a dalším fungování školy je povinen monitorovat projevy patologických jevů, upozorovat na ně třídního učitele, metodika prevence i ředitele vedení školy, podílet se na jejich odstranění.

V základu programu se zamůžeme hlavně na poznání jednotlivých žáků a jejich rodinného prostředí, na jejich směřování k zdravému životnímu stylu, využívání moderních poznatků v poznávání jedince a společnosti. Poskytujeme žákům možnosti

identifikování patologických jevů ve společnosti, poskytujeme prostor pro komunikaci o nich, vedeme práci i jejich zvládnutí. Rádi bychom uspořádali i setkání s rodiči, tzv. rodičovskou konferencí prezentací činnosti –koly a studentů.

V případě výskytu patologických jevů u jedince i kolektivu vytváříme účinné nástroje na jejich zvládnutí – rozhovory se studenty jak individuální, tak společné – a dále na otevřenost a diskrétnost poskytovaných informací, žádné švyetění problému s vyjádřením všech zainteresovaných stran s ohledem na klidné a přehledné řešení nastalé situace, přesouvání programů PP na aktuální témata atd. Spolupracujeme s vhodnými subjekty na toto se specializujícími, například obanským sdružením Student, obanským sdružením Společnost přátel vzdělávání, Městskou policií v Třebíči, Klubem Zámek, a projektem Zdravé město, PPP.č²³

Součástí Minimálního preventivního programu, jsou i používané programy, besedy a přednášky pro studenty zaměřené na problematiku sociálně patologických jevů. Pro školní rok 2011/2012 to na této škole například jsou:

Adaptativní semináře pro studenty prvních ročníků studia. Cílem je sebezpoznání, poznání členů nového kolektivu, začlenění se do kolektivu, posílení týmové práce.

Branný seminář realizován pro studenty druhých ročníků. Tento seminář je zaměřen na osvojení si zásad jednání v situacích osobního ohrožení a ochrany a zásad první pomoci.

Výcvik sociálních dovedností pro studenty druhého ročníku oboru ve veřejné správě zaměřen na sociální komunikaci, zvládnutí konfliktů.

Jiné pobytové akce – víkendové komunikační setkání zájemců z naší školy.

Každá škola má sestavené doporučené postupy pro výskyt vybraných rizikových forem chování studentů –koly, je-li v souladu s úředními předpisy. Na Soukromé střední odborné škole a Středním odborném učilišti Vostrý je postup při konzumaci omamných psychotropních látek (OPL) studentem nebo při výskytu ústředního procesu nesoucího známky konzumace těchto látek následující.

Učitel by měl zabránit dalšímu užití OPL, zabezpečit bezpečnost konzumenta. Záleží na konkrétní situaci, pokud konzument nepotřebuje lékařské ošetření, je při vědomí, není třeba na místo povolát lékařskou pomoc, odvede ho pedagog do editelné –koly.

²³<http://www.ssos-sou.cz/files/minimalni-preventivni-program-2011-2012.pdf> 2. 3. 2012

Dále by měl pedagog látku označenou jako OPL vložit do obálky, tuto zapečetit, označit razítkem, časem, místem nálezu a uložít u vedení školy. Vedení školy dále vyrozumí obvodní oddělení Policie ČR, zákonného zástupce konzumenta, pokud se jedná o nezletilého studenta, a popřípadě v c oznámí orgánu sociálně právní ochrany. U těchto opatření by měli být účastni nejméně dva pedagogičtí pracovníci, kteří by měli vyhotovit záznam o události, kde má prostor k vyjádření i konzument. Pro konzumenta to dále samozřejmě znamená vyvození dle sledků dle školního řádu. Dále se v takovémto případě postupuje dle pokynů Policie České republiky.²⁴

2.3.3 Preventivní působení skupin vrstevníků

Nejrizikovější cílovou skupinou v protidrogové prevenci je skupina mladých lidí ve věku 13-19 let. Mládež v tomto období prochází obdobím adolescence, kdy je velice důležitý tlak vrstevníků. Erikson říká, že vývojovým úkolem v období adolescence je vyjasnění vztahu k sobě a hledání vlastní identity.

V rámci adolescence rozlišíme tři fáze s výrazně odlišnými charakteristikami:

- ranou adolescenci 10-13 let,
- střední adolescenci 14-16 let,
- pozdní adolescenci 17-20 let.²⁵

Pro téma této práce je důležité období střední a pozdní adolescence. Mladiství v této době navštěvují střední školy i střední odborné učiliště. V období rané adolescence se utvářejí malé neformální skupiny, tzv. party, které se obvykle v období střední adolescence rozrůstají.

Tyto party obvykle pořádají různé večírky a setkání, kde sehnat drogu není problém. Podstatné je, jakým směrem je tato skupina zaměřena, jakým aktivitám se věnuje. Pokud má parta negativní vztah k alkoholu, k drogám, volně tráví sportovními aktivitami, členové navštěvují různé kulturní zařízení, pak členství v takovéto skupině je tou nejlepší prevencí. Pokud je tomu naopak a členové party mají k drogám kladný vztah, je to pro členy takové party snadná cesta k drogové závislosti.

²⁴ <http://www.ssos-sou.cz/files/minimalni-preventivni-program-2011-2012.pdf> 2.3.2012

²⁵ KALINA, Kamil. *Drogy a drogová závislost: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 343 s. ISBN 80-86734-05-62. str. 307

Velice záleží na osobnosti jedince a na tom, jestli dokáže být dostatečně silný a nenechá se zlákat ke členství v partě, která svůj volný čas tráví obstaráváním drog. Rizikovými jsou zejména adolescenti s nízkým sebevědomím, lidé agresivní, úzkostní, kteří nedokážou elicit společenskému tlakem svých vrstevníků, nepatrně zvládají stresové situace a mají sklon k depresím i nějaký zdravotní problém.

2.3.4 Společnost a massmédia jako preventivní nástroj v oblasti protidrogové prevence

Společnost by měla nabízet mladistvým dobré možnosti jak trávit volný čas, bohužel tomu tak není. V naší společnosti jsou alkohol, drogy, tabák snadno dostupné. Mladým lidem se vyvíjí, fle uflívají drogy, ale místo moralizování bychom se měli spíše podívat na to, co naše společnost poskytuje. Dospívající se honí za penězi, jsou pflí-zamstnaní, a tudífl nejsou schopni v novat dostatek času svým dětem, mladistvým. Mládefl tráví spoustu svého volného času u televize.

Massmédia ó mezi které řadíme rozhlas, televizi, tisk, internet apod. jsou orientovaná především na senzaci, reklamu, násilí a negativní modely. Massmédia mají na dnešní mládefl velký vliv, a to jífl od útlého věku. Pokud se zamíme na televizi, u které v dnešní době tráví spoustu volného času většina mladých, lze v nabídce televizního programu vybrat zajímavé, naučné pořady. Otázkou ale zůstává, zda dnešní mládefl raději zhlédne dokumentární pořad nebo dá přednost často vysílaným seriálům, které mladým nepřináší do flivota nic pozitivního. Zde opět hrají velkou roli rodiče, mohou ovlivnit, co jejich děti v televizi sledují, a mohou omezit čas, který jejich děti u televize tráví.

Televize vysílají i vhodné pořady pro mládefl, například v roce 2011 byl na T2 odvysílán dokument KATKA od Heleny Těšíkové. Autentický příběh narkomanky Katky, která je závislá na heroinu, ukazuje Katčin boj se závislostí na drogách, ukazuje, jaké vztahové problémy, jak si obstarává peníze na drogu. Příběh Katky dokazuje, jak droga přivádí člověka o vyznání svobodu. Příběh narkomanky může na mladé diváky zapůsobit tím, fle ilustruje, jak moc problém droga přináší, a stejně tak může být přínosný i tím, kteří zkušenost s drogou mají nebo jsou na drogách závislí.

Karel Nešpor je autorem řady publikací o problematice drogových závislostí, ve své knize Váše děti a návykové látky uvádí, co může být na úrovni sdělovacích prostředků úspěšné a co naopak může škodit.

Ukázky

Návody, jak si návykové látky opatřit nebo vyrobit a kde je získat.

Popisy senzací pod vlivem drogy.

Podrobné analýzy drogových a alkoholových skandálů známých osobností (Ukázkovým příkladem ze světa populární hudby v současné době může být Iveta Bartošová, jejíž osobní události neustále plní internetové stránky, titulní stránky novin, televizní zprávy.).

Jednostranná kritika zákonů, policie a tzv. šreprese. Pokud například mládež často slyší v televizi kritiku na policejní práci, je činnost a úloha policie mezi veřejností a mladými vnímána negativně.

Prospívá

Nabízení lepších možností. Nabídka kvalitních televizních pořadů.

Nabízení dobrých vrstevnických modelů. Příklady mladých lidí, kteří žijí zdravě (bez drog).

Informace, kde hledat pomoc při různých problémech, včetně problémů s návykovými látkami.

Senzitizace veřejnosti. Pomoc lidem, aby si problém s návykovými látkami udušili a dospívajících více uvádějí do domova a byli v této oblasti aktivnější.²⁶

Zastávám názor, že pokud by televize, a to jsou televize státní, nebo soukromé, vysílaly více hodnotných, naučných, a tudíž vhodných pořadů pro děti a mládež, mělo by to pozitivní dopad na celkové formování osobnosti mladého člověka.

²⁶ NEPŘED, Karel. *Vášeň o návykové látky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 157 s. ISBN 80-717-8515-6. str. 78

2.3.5 Preventivní působení Policie ČR

Na protidrogové prevenci by se samozřejmě měla podílet Policie České republiky. V rámci efektivní primární protidrogové prevence v Třebíči zveřejní městská policie na své stránce články a besedy odborné pracovníky pracující ve státních pro prevenci a léčbu závislosti. V Třebíči se jedná o K centrum a občanské sdružení Sted. Vedení škol by měla spolupracovat s obvodním oddělením Policie ČR. Ředitelé škol by měli být v kontaktu jednak s vedoucím tohoto oddělení, jednak s policistou pověřeným preventivní činností.

(Poznámka autorky: Po vypracování projektu své bakalářské práce a poté co jsem se o tuto problematiku začala více zajímat, jsem zjistila, že v městské Třebíči Policie ČR v rámci protidrogové prevence na státních školách a u dětí-tiž nedělá téměř nic. Z tohoto důvodu jsem společně s pracovním kolegou začala realizovat besedy o drogách. Vzor této besedy je součástí přílohy č. 1.)

Cílem připravované besedy ve škole bude seznámit studenty se základními, nejčastěji užívanými pojmy souvisejícími s drogovou problematikou, s rozdělením drog a s negativními účinky, které drogy na lidský organizmus mají. Pomocí rozhovor zjistíme, jak se k této problematice studenti staví, jaké jsou jejich zkušenosti s drogami. Dále budeme upozornit na studenty, aby si uvědomili, že jakékoliv neoprávněné chování či neoprávněné používání drog pro vlastní potřebu je nezákonné a vždy postihitelné, v malém množství podle zákona o odpovědnosti za Zák. 200/1990 Sb. (kdy v odpovědnostem hrozí peněžní trest až do výše 15 000,- Kč), v množství v tomto malém podle trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. Na besedách budeme informovat i o represích, to aby posluchači zjistili, jaké tresty následují za porušení zákona, a hlavně aby si uvědomili, že na prvotní trestní činnost se nabaluje další, která může být mnohem závažnější.

Účastníkům besedy bude nejprve vysvětleno, že trestné činy mladistvých se nazývají provinění a trestní kauzy mladistvých je specializování soudci. Pokud soud mladistvého shledá vinným, není mu uložena trest, ale tzv. opatření, mezi které patří výchovná opatření, ochranná opatření a opatření trestní.

Dále studenty seznámíme s paragrafy, které drogovou problematiku řeší, postupně rozebíráme jednotlivá ustanovení paragrafů trestního zákoníku.

§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

Tento paragraf upravuje různé nakládání s omamnými psychotropními látkami, čímž se rozumí prodej, výroba, pěstování OPL pro jiného atd. Posluha může být za takové jednání hrozí trestem odnětí svobody na jeden až pět let nebo peněžitý trest. Ke zpevnění trestní sazby dochází zejména, pokud pachatelé se takového protiprávního jednání dopouští opakovaně, byli již za toto jednání postaveni v posledních třech letech. Tímto pachatelům hrozí trest odnětí svobody na dva roky až deset let.

§ 284 Pěstování omamné a psychotropní látky a jedu

První odstavec tohoto paragrafu se vztahuje na ty, kteří neoprávněně pro svoji potřebu v množství v tímto nelze malém pěstují konopnou drogu. Tím hrozí odnětí svobody až na jeden rok, zákaz činnosti nebo propadnutí v cí. Vyšší trestní sazbou jsou postaveni pachatelé, kteří pěstují jakoukoli jinou OPL než konopnou drogu, tím hrozí trest odnětí svobody až na dva roky.

§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

V prvním odstavci se hovoří, že tomu, kdo pro vlastní potřebu pěstuje v množství v tímto nelze malém rostlinu nebo konopnou drogu, hrozí trest odnětí svobody až na šest měsíců, peněžitý trest nebo trest propadnutí v cí. Odstavec druhý se vztahuje na ty, kteří v množství v tímto nelze malém pěstují houbu nebo jinou rostlinu, není uvedeno v odstavci 1. Tímto hrozí trest odnětí svobody až na jeden rok, peněžitý trest nebo propadnutí v cí.

§ 286 Výroba a držení podle nedovolené výroby omamné a psychotropní látky a jedu

Tento paragraf se vztahuje na ty, kteří vyrobí sobě nebo jinému opatřit nebo pěstují podle nedovolené výroby omamné nebo psychotropní látky. Tito budou potrestáni trestem odnětí svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím v cí.

§ 287 Trestní toxikomanie

Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tomto podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody afl na tři léta nebo zákazem činnosti. V odstavci dva dochází ke zvýšení trestní sazby, pokud je čin v odstavci jedna spáchán v internetu, dále tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, počítačovou sítí nebo jiným obdobným způsobem nebo ho pachatel spáchá jako člen organizované skupiny.

§ 288 Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem²⁷

Dále budou posluchači seznámeni se zákonem o postupech podle Zákon č. 200/1990 Sb. a základními postupy zabývajícími se drogovou problematikou.

§ 29 odst. 1, písm. e) Postupek na úseku zdravotnictví

§ 30 Postupy na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

Postupku se dopustí ten, kdo prodá, podá nebo jinak umožní požití alkoholického nápoje osob zjevně ovlivněné alkoholickým nápojem nebo jinou návykovou látkou, osob mladší osmnácti let, osob, o nichž lze mít pochybnost, zda splňují podmínku věku, nebo osob, o nichž ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek. Postupku se dále dopustí ten, kdo kouří na místech zákonem zakázaných, kdo prodá tabákový výrobek osob mladší osmnácti let, neoprávněně pěstuje nebo uchovává v malém množství pro svoji potřebu rostlinu nebo houbu obsahující omamnou nebo psychotropní látku. Za tyto postupy hrozí vysoké finanční tresty a zákaz činnosti.²⁸

V policejní praxi se často setkáváme s lidmi, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Tito lidé jsou nebezpeční nejen sobě, ale hlavně svému okolí, proto posluchači budou upozorněni, že již po požití malého množství alkoholu dochází ke zpomalení smyslových a motorických (pohybových) reakcí. Často dochází k dopravním nehodám a alkohol za volantem je obrovským štrajdem v policejních statistikách a stále přináší své oběti.

²⁷ Srov. § 283 a 288 Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

²⁸ Srov. § 30 odst. 1 Zákona č. 200/1990 Sb., zákon o postupech ve znění pozdějších předpisů

Poslucha i budou seznámeni také se zákonem o provozu na pozemních komunikacích o Zákon . 361/2000 Sb., kde v ustanovení § 125 písm. c) se hovoří o tom, že p estupku se dopustí ten, kdo ídí vozidlo nebo jede na zví eti ve stavu vyulu ujícím zp sobilost, který si p ivodil pofitím alkoholického nápoje nebo ufitím jiné návykové látky a této osob hrozí vysoký pen flitý trest afl 50 000,- K a zákaz innosti.²⁹

Je dobré, aby studenti v d li, že policisté z obvodního odd lení Policie R se ú astní v sou innosti se strážníky m stské policie akcí zvaných šMládeflō. Tyto akce jsou zam eny na kontrolu prodeje alkoholu osobám mlad-ím osmnácti let a konzumace alkoholu nezletilými. Tyto preventivní akce spo ívají v tom, že policisté a strážníci procházejí restaurace, bary, kluby a diskotéky, kde se zam ují na osoby mlad-í osmnácti let, u kterých provádí dechové zkou-ky, pop ípad testy na drogy a p i zji-t ní, že tyto osoby jsou pod vlivem alkoholu i návykové látky, iní dal-í opat ení. Tyto nezletilé osoby jsou na míst podle zákona o Polici R zaji-t ny, p evezeny na zdej-í sou ást obvodního odd lení, odkud jsou vyrozum ní jejich rodi e nebo zákonní zástupci, kterým jsou poté tito nezletilci p edáni. Tyto akce by m ly být p ínosné v tom, že si rodi e t chto mladých lidí uv domí, že n co není v po ádku, že by m li mít v t-í p ehled o tom, jak jejich d ti tráví volný as. A hlavn pro zaji-t né nezletilé osoby by to m lo být varováním, aby se jejich jednání neopakovalo.

Policie také na fládost o-et ujícího léka e vykonávajícího sluffbu v t ebí ské nemocnici provádí asistenci p i p evozu mladistvých bu do protialkoholní záchytné stanice, nebo do psychiatrické lé ebny v Jihlav . (Poznámka autorky: Osobn jsem se n kolika p evoz ú astnila a cht la bych zmínit p íb h romské dívky, u které jsem p i p evozu do protialkoholní záchytné stanice asistovala.)

Kazuistika ó Asistence p i p evozu romské dívky do protialkoholní záchytné stanice

Patnáctiletá romská dívka Ani ka, která je v sou asnosti jifl ve tvrtém výchovném ústavu pronesla do ústavu láhev rumu, kterou š úsp -n zdolalaō, poté upadla do deprese a pokusila si pod ezat fflly na ruce. Na-t stí byla zav as objevena vychovatelkou a p evezena záchrannou sluffbou do nemocnice v T ebí i.

²⁹ Srov. § 125 písm. c) Zákona . 361/2000 Sb., zákon o silni ním provozu ve zn ní pozd j-ích p edpis .

U Ani ky byly nam eny dv promile alkoholu v dechu, z tohoto d vodu léka rozhodl o jejím p evozu na protialkoholní záchytnou stanici k vyst ízliv ní a poté na ídil hospitalizaci v psychiatrické lé ebn . P i p evozu jsem se pokusila navázat s Ani kou rozhovor, cofl se mi poda ilo. ekla mi, fle je jífl ve tvrtém výchovném ústavu, pochází z Jeseník z rodiny, kde otec alkoholik bil její matku, která m la k alkoholu také blízko. ekla mi, fle v d tství nezafila lásku, neví, co to je pocit bezpe í.

Stále opakovala, fle jí je líto, co ud lala, fle by cht la být v pohod , poslouchat vychovatelky a rozum t si s ostatními v ústavu, ale fle se nedokáfle ovládnout, kdyfl vidí, fle ostatní flalují vychovatel m, lfou si mezi sebou. Proto má tendence tomu zabránit, v t-inou fyzickým násilím, cofl pak vede k tomu, fle ostatní š -íkanujeõ. Proto je tak asto p emis ována z ústavu do ústavu. Ani ka íkala, fle ji nebaví flít v ústavu, nic jiného jí ale nezbyvá, protofle o ni rodi e nemají zájem. Ptala jsem se jí, co jí baví. S nad-ením odpov d la, fle ráda poslouchá muziku a tan í.

Ani ku jsem cht la povzbudit. Pov d la jsem jí, fle je vid t, fle je -íkovná holka, fle to nemá v flivot lehké, ale s její bojovností a s tím, fle si uv domuje, fle je pot eba na sob pracovat a krotit výbuchy vzteku, m fle dokázat mnoho.

Tento p íb h jsem zmínila hlavn proto, abychom si uv domili, fle rodina hraje v flivot d tí a mladistvých opravdu nezastupitelnou roli. Bohufel je v na-í spole nosti spousta d tí, které nem ly to -t stí a pochází z neúplných nebo sociáln slabých rodin, rodi e o n nemají zájem, tyto d ti se cítí nepot ebné. Proto pokud vykonáváme tzv. špomáhající profeseõ, snafme se v-ímat si ostatních, zkusme se vcítit do jejich pozice, komunikujme s nimi, zkusme je podpo it a motivovat je k tomu, aby dokázaly flít bez drog, bez toho, anifl by se dopou-t ly kriminální innosti.

3 Střediska pro prevenci a léčbu závislostí

V Těchto se zabývají prevencí a drogovou problematikou dvě střediska, K-centrum Noe a Středisko, o. s. K-centrum Noe se zabývá prevencí sekundární a oproti tomu Středisko, o. s. je zaměřené na prevenci primární.

V této kapitole uvedeme obecné informace o těchto centrech, zmíníme například jejich práci i to, komu jsou tato centra určena a jaké služby nabízí.

3.1 K-centrum Noe

K-centrum Noe je víceúrovňová regionální zařízení s nízkoprahovým přístupem (nízkoprahovost znamená anonymitu, bezplatnost, dobrovolnost), se zaměřením na komplexní potřeby regionu v oblasti problematiky drog. Svými programy se zaměřuje na aktivní vyhledávání cílové skupiny, poradenské a kontaktní služby, pomoc v zabezpečování zdravotních potřeb, dlouhodobou práci s klienty v rámci individuálního plánu, práci s informacemi o distribuce národních a nadregionálních informací o substancích, účincích, rizicích, ale především o lokálních aspektech užívání drog. Dále se zaměřuje na preventivní aktivity, jedná a vystupuje v oprávněném zájmu klientů i komunity, též v programech práce s veřejností.³⁰

K-centrum je určeno klientům starším 15ti let včetně pítelných uživatelů, uživatelů závislých na nealkoholových drogách i rizikovým uživatelům drog, jejich rodinám i sociálnímu okolí (ostatní příslušníci, přátelé), abstinujícím bývalým uživatelům drog v rámci doléčování a podpory v rámci zapojování se do společnosti. Drogově závislého, který se rozhodl navštívit K-centrum, se zde ujme pracovník v sociálních službách, který s ním vyplní dotazník, a poté je závislý v centru veden jako klient pod kódem. Pracovník i pracovnice zjistí dále neovládá ani nezjistí, zda klient sdělil pravdivé informace týkající se jeho totožnosti, místa bydliště, zda je studentem, bez pracovního poměru apod. Z tohoto důvodu nejde zjistit, kolik studentů středních škol a univerzity je v K-centru vedeno.

³⁰ <http://www.kcentrumnoe.cz/cze/index.php?action=about> 15. 2. 2012

Pracovníci K-centra uvádí, že v t-ina klient , kte í jsou u nich vedeni mají základní vzd lání, z dal-ích -kol byli vy azení, dá se íci, že p í-li o v-echno ó jsou bez domova, finan ních prost edk , motivace.

Pro pracovníky je p í prvním kontaktu s klientem d leffité zjistit, jakou í jaké návykové látky klient uflívá a jak dlouho je závislý.

K-centrum nabízí pro -koly jednorázové informativní besedy v oblasti drogové problematiky. Afl do minulého roku byly tyto besedy zpoplatn ny, od za átku -kolního roku 2011/2012 jsou tyto besedy bez poplatku, cofl zp sobilo v t-í zájem -kol. Besedy jsou provád ny p eváfln na st edních odborných -kolách a u ili-tích, kde dle zku-eností pracovník centra je více problémových student nefl na gymnáziích. Jak uvedla pracovnice K-centra, není to pravidlem, ale na gymnáziích jsou studenti více kultivovan j-í. Ro n se besed ú astní 800-900 student . B hem besedy je vhodná nep ítomnost vyu ujícího vzhledem k tomu, že p í diskuzi jsou vyufflívány názory a postoje ú astník , jejich emocionální proflívání, cofl by p ed vyu ujícím mohli mít n kte í poslucha í strach vyjád it. Lektor se snaflí vést poslucha e k tomu, aby na o ekávaný efekt p í-li sami. Lekto í p íná-í s sebou praktické a názorné pom cky, nap . letá ky, formulá e vypl ované s klienty, a snaflí se poslucha e zapojit do rozhovoru. Program a cíl besedy je vfldy konzultován se -kolním metodikem prevence a podle poflavk p ízp soben.

K-centrum nabízí tyto služby

hygienický servis,

potravinový servis,

vitamínový servis,

sociální servis,

zdravotní servis,

informa ní servis (sociální, právní, zdravotní),

výkon obecn prosp -ných prací, proba ní a media ní program závislosti,

programy Harm reduction (vým nné programy injek ního materiálu, kondomy, informace o bezpe ném brání, informace o bezpe ném sexu, vydávání odborných informa ních broflur, poradenství a jiné),

screeningové testy (HIV, HCV, t hotenské testy) a post-testové poradenství,

poradenství pro rodi e, partnery nebo p átele drogou ohroflených nebo uflivatele,

odborné konzultace i přednášky pro veřejnost, dobrovolníky, studenty, řádky
středních škol,
psychoterapie individuální, skupinová, párová, rodinná,
krizová intervence i náročných životních situacích,
motivací poradenství pro klienty, kteří se rozhodli k léčbě,
zprostředkování léčby,
odkazy a zprostředkování,
asistenční služby (doprovod a pomoc v jednání s úřady),
poradenství po internetu,
filmové programy (programy pro dívky a ženy, které jsou v důsledku užívání
drog zneužívány ostatní drogovou komunitou).³¹

Klienti často využívají hygienický servis, který umožní klientům se v centru
osprchovat a vyprat si oblečení. Dále je využíván program Harm reduction, což je
významný program injekčního materiálu, kondomů, poradenství. Pracovníci K-centra
nejdou zdravotníci, tudíž pokud po nich klienti požadují léky, ošetření, toto zde
neposkytují. Klienti také využívají asistenční službu, kdy pracovník i pracovnice
centra je doprovází a pomáhá při jednání s úřady.

**Poslání K-centra Noe v Třebíči je omezit sociální a zdravotní dopad rizikového
užívání drog, a to formou profesionálních služeb vycházejících z individuálních
potřeb uživatelů služeb.**

³¹ <http://www.kcentrumnoe.cz/cze/index.php?action=about> 8. 3. 2012

3.2 Střed, o. s.

Občanské sdružení Střed je nestátní neziskovou organizací, která v minulosti Třebí vyvíjí svou činnost od roku 2000. Místní Třebí se od roku 2002 sdružení Střed stalo partnerem při realizaci dílčích projektů zařazených do Programu prevence kriminality a drogové problematiky.³²

Toto sdružení nabízí služby dětem, rodičům a pedagogickým pracovníkům při řešení výchovných a výukových obtíží, mezi které patří i drogová problematika. Sdružení nabízí spoustu programů primární prevence pro mateřské, základní, střední školy a učiliště.

Programy zaměřené na prevenci zneužívání návykových látek jsou nejvíce realizovány na základních školách pro žáky druhého stupně. V tomto školním roce jsou realizovány dva programy s protidrogovou prevencí:

(NE) BOJÍME SE ŽÍCT DROZE NE?

NO JOÍ ZASE DROGY.

Lektori těchto programů se snaží žáky přiblížit drogovou problematiku, podporovat sebehodnocení a odolnost vůči návykovým látkám a dalším sociálně patologickým jevům. Objasnit základní pojmy související s touto problematikou, pozitivně posilovat zdravý životní styl.

Střední učiliště v minulosti Třebí využívají v rámci drogové problematiky spíše K-centrum Noe, které je v této oblasti specializované. V tomto roce vzaly dle požadavků středních škol a učilišť dva programy:

SUBKULTURY,

PORUCHY PŮJMU POTRAVY.

V rámci selektivní primární prevence mohou na základě žádosti třídního učitele pracovníci sdružení vytvořit speciální program na zakázku. Například pokud má třídní učitel podezření, že se ve třídě vyskytuje marihuana, chce to řešit a pomoci studentům, vytvoří lektor sdružení vhodný program, který pak ve třídě realizují.

Spolupráce mezi školami a tímto sdružením vychází z podnětů školního metodika prevence, který tvoří minimální preventivní program.

³² http://www.stred.info/cze/index.php?action=page_detail&id=10 1. 3. 2012

Jak uvádí pracovníci sdružení, ze stran –kol je o programy veliký zájem, bohužel ale kvůli kapacitním důvodům musí některé –koly odmítnout. Zájem je zaplácán tím, že programy sdružení Střed jsou zdarma, což ale někdy v lektorech sdružení vyvolává pocit, že některé –koly je zvou do –kol hlavně z důvodu splnění své povinnosti, chybí zájem.

Finanční stránka je velice děležitá. Pro zajímavost podle projektu vychází jedna vyučovací hodina přibližně na 4 000,- Kč. Nabízí se otázka. Pokud by programy sdružení nezískaly potřebné granty a byly zpoplatněny, zda by –koly vyvíjely tak velký zájem jako doposud.

Oproti K-centru Noe obanské sdružení Střed má mezi požadavky podmínku, aby lektory na program doprovázel pedagog, nejlépe tidi učitel, který má přehled o svých flácích. Lektoři s pedagogem před programem hovoří o situaci ve třídě a po ukonění pedagoga seznámí s problematikou a doporučí další postup. Jak uvádí lektorky sdružení, podle jejich zkušeností je na některých učitelích vidět zájem o problematiku. Pedagogové mají snahu se zapojit, vytvořit potřebné zázemí a zajímají se o další postupy, oproti tomu se najdou i učitelé, kteří tento potřebný zájem nemají.

Pro první ročníky středních –kol a učilišť realizuje Střed, o. s. ADAPTA NÍ POBYTY. Cílem těchto pobytů je seznámit studenty mezi sebou navzájem, s pedagogy a navodit přátelskou atmosféru. Rozsah programu uskutečňovaného na začátku školního roku je většinou dvoudenní, záleží na požadavku –koly. Lektoři těchto kurzů vytvářejí program přímo na míru každému kolektivu.

Dalším zajímavým programem z nabídky této organizace je LINKA DŮVĚRY. Linka důvěry byla v minulosti zřízena v roce 2006 a do této doby byla jedinou v celém kraji Vysočina. Posláním linky důvěry je prostřednictvím telefonického hovoru poskytnout lidem potřebnou pomoc. Pomoc je poskytována i formou chatu a emailu. Služba je poskytována zdarma, volající pouze platí telefonické spojení podle tarif operátora.³³ V oblasti drogové problematiky klienti využívají spíše chatu, který je zdarma. O tuto službu je stále větší zájem z důvodu oboustranné anonymity, důvěrnosti sdělených informací a samozřejmě mimo předepsané vymezení zákonem.

³³ http://www.stred.info/cze/index.php?action=page_detail&id=39 1. 3. 2012

Pracovnice organizace při rozhovoru sdělila i plán pro příští školní rok, je jím připravovaný projekt UNPLUGGED, což je program protidrogové prevence. Jak uvádí školní metodika prevence Mgr. Kateřina Vaverová, projekt UNPLUGGED je dlouhodobý program prevence kouření, pití alkoholu a užívání návykových látek pro žáky středních základních škol.

Samotný program se skládá z 12 lekcí, které jsou zaměřeny jednak informativně a jednak nácvikově na zlepšení životních dovedností žáků. Úvodní lekce zahrnují oblast mezilidských vztahů a oblast rozvoje osobnosti každého člověka. Další lekce, které se zaměřují na poskytování informací o návykových látkách, kladou důraz na legální drogy (kouření, alkohol), protože s nimi mají v tomto věku již zkušenost. Nejedná se o přednášky, ale o interaktivní hry, o nichž žáci diskutují.

Cílem projektu je co možná nejvíce oddálit první kontakt s návykovými látkami nebo snížit rozsah jejich užívání u dětí této věkové kategorie. Program je financován z prostředků Evropské unie a ministerstva školství.³⁴

V Třebíči občanské sdružení Střed tento projekt chystá pro příští školní rok 2012/2013. Jistě bude ověřením pro zkušené žáky i pedagogy a je předpoklad, že cyklus lekcí bude mít pozitivní dopad pro další život dětí.

³⁴ <http://www.zs.deblin.cz/UserFiles/File/dokumenty/program-unplugged.doc> 5. 3. 2012

4 Empirická část

Pro svůj výzkum jsem zvolila strategii kvantitativního výzkumu, a to metody dotazníku. Vytvořila jsem dva dotazníky, jeden dotazník pro studenty a druhý dotazník pro pedagogy, kteří na vybrané škole vyučují. Dotazník jsem zvolila hlavně z důvodu, že patří mezi základní metody užívané v psychologii. U dotazníku je zajištěna anonymita, čímž se u respondentů prohlubuje důvěra, a odpovědi mají větší platnost než u rozhovoru. Další důvodem pro volbu metody dotazníku je snadné vyplnění respondenty. Také lze od dotazovaných získat v krátkém čase velké množství odpovědí. Nedostatkem této metody může být nepochopení zadané otázky, zkreslené odpovědi, v dotazníku lze snadno vyplnit nepravdivé informace. Vzor mnou použitého dotazníku je součástí přílohy 2.

Studentům před začátkem vyplnění bude zdůrazněno, že dotazník je zcela anonymní a výsledky průzkumu budou sloužit pouze jako podklady pro bakalářskou práci. Získané informace vyhodnotím a pro lepší přehlednost zpracuji do tabulek.

4.1 Dotazník pro studenty

Cíle výzkumného šetření – Dotazník pro studenty

Zjistit, kolik studentů má zkušenost s drogou a s jakou drogou.

Zjistit, co podle studentů patří mezi nejzávažnější důvody, pro které drogy vyhledávají a užívají.

Zjistit, zda studenti vědí, že užívání a používání drog je trestné a jaké sankce za takové jednání hrozí.

Zjistit, zda se studenti domnívají, že ve škole, kde studují, je dostatek protidrogové prevence. Zda by uvítali ve škole více besed zaměřených na drogovou problematiku. A co by se dle jejich názoru dalo ve škole v rámci protidrogové problematiky zlepšit.

Charakteristika výzkumného –et ení ó dotazník pro studenty

Výzkum byl proveden v únoru 2012 na Soukromé střední odborné škole a Středním odborným učilištěm Voštvina v Třebíči. Samostatně sestavený dotazník se skládá z dvanácti uzavřených otázek a jedné otevřené otázky na závěr.

Na základě dotazníku zjistíme, kolik studentů ve škole studuje, kolik dívek a kolik chlapců dotazník vyplnilo, kolik studentů je z maturitního studia, nástavbového studia a učebního oboru. Předmětem zájmu je vzkvétání respondentů a informace, zda studenti vyrůstají v úplné či neúplné rodině.

Dotazník vyplnilo celkem 108 respondentů, z toho 85 studentů maturitního oboru ve veřejné škole, 12 studentů učebního oboru truhlářství a 11 studentů nástavbového studia oboru podnikání. Mezi respondenty bylo celkem 76 dívek, což je 70 %, a 32 chlapců, což je 30 % z celkového počtu respondentů.

Tabulka 1 Rozdělení respondentů dle studijního oboru

	Dívky	Chlapci	Celkem
Učební obor		12	12
Maturitní studium	70	15	85
Nástavbové studium	6	5	11

Tabulka 2 Věk

Věk	15 let	16 let	17 let	18 let	19 let	20 let	21 let
Dívky	5	11	16	21	13	9	1
Chlapci	1	5	6	9	6	5	
Celkem	6	16	22	30	19	14	1

Dotazník vyplnili studenti ve věku 15, 16, 17, 18, 19, 20 a 21 let.

Z uvedených odpovědí vyplývá, že na této škole studují studenti v širokém věkovém rozmezí. Nejvíce studentů, kteří dotazník vyplnili, bylo ve věkovém rozmezí 17-19 let. Naopak nejméně studentů ve věku 15 let, jednalo se o 5 dívek a jednoho chlapce.

Tabulka 3 Rodina studentky/a

	Dívky	Chlapci	Celkem
Úplná	46	20	66
Jen s otcem	1		1
Jen s matkou	22	8	30
Jiná	7	4	11

Z celkového počtu 108 studentů, kteří dotazník vyplnili, jich 66 žije v úplné rodině, což je 61 %, 42 studentů žije v rodině neúplné, kdy jeden z rodičů chybí, což je 39 %. Jedna dívka uvedla, že žije sama, 4 dívky odpověděly, že neflíjí ani s jedním z rodičů, vyrůstají u prarodičů.

Analýza výsledků

Otázka 1 Rozdíl uvedené drogy na měkké a tvrdé ó alkohol, marihuana, ha-i-, léky.

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, do jaké skupiny drog patří respondenti alkohol, marihuanu, ha-i- a léky.

Prekvapivé zjištění bylo, že 30 dívek z dotazovaných 76 za adilo marihuanu mezi měkké drogy, což je 39 %. Stejně odpovědělo 19 chlapců z dotazovaných 32, což je 59 %.

Alkohol patří mezi měkké drogy 66 dívek z dotazovaných 76, což je 87 %. Stejně tak odpovědělo i 27 chlapců z dotazovaných 32, což je 84 %.

Ha-i- za adilo mezi měkké drogy 17 dívek, což je 22 %, a 8 chlapců, což je 25 %.

Léky mezi měkké drogy patří 60 dívek, což je 79 %, a 17 chlapců, což je 53 %.

Tímto vyhodnocením je zřejmé, že alkohol je pro studenty jednoznačně měkkou drogou, a když se jedná o velice nebezpečnou látku. Stejně tak je to i s léky, kdy naprostá většina respondentů si neuvědomuje, jaké nebezpečí užívání léků představuje, a patří je tak mezi drogy měkké. Pro většinu chlapců je marihuana drogou měkkou. Zde spatřuji rozdíl mezi hodnocením hochů a hodnocením dívek. Většina dotazovaných dívek za adila marihuanu k drogám tvrdým.

Otázka 2 Má-zku-enost s drogou? Pokud ano, napi-s jakou.

Tabulka 3 Zku-enosti student s drogou

	ANO	NE
Dívky	44	32
Chlapci	19	13
Celkem	63	45

Touto otázkou jsem cht la zjistit, kolik student má zku-enost s drogou. Jak u dívek, tak u chlapc má zku-enost s drogou více jak polovina dotazovaných. Zku-enost s drogou má 44 dívek ze 76 dotazovaných, což je 58 %, a 19 chlapc z celkového po tu 32 dotazovaných, což je 59 %.

Tabulka 4 Drogy, se kterými mají studenti zku-enost

(Od student uvedeno i více typ drog)

	Cigarety	Alkohol	Marihuana	Ha-i-	Léky	Lysohlávky	Extáze
Dívky	28	30	20	13	1		2
Chlapci	17	18	15	13		1	
Celkem	45	48	35	26	1	1	2

U t ch, kte í odpov d li, že mají s drogou zku-enost (n kte í studenti uvád li i více typ drog), má nejvíce dotazovaných zku-enosti s alkoholem, cigaretami a marihuanou. Tém v-ichni chlapci, kte í uvedli, že mají zku-enost s drogou, uvedli alkohol (95 %), cigarety (89 %), marihuanu (79 %), pouze jeden chlapec uvedl, že má zku-enost s houbami lysohlávkami.

U dívek je toto zji-t ní obdobné, nejvíce dívek má zku-enost s alkoholem (68 %), s cigaretami (64 %), s marihuanou (45 %). Jedna dívka uvedla, že má zku-enost s léky (2 %) a dv dívky zkusily extázi (5 %).

Tabulka 5 Zkušenosti studentů s drogou

Rozdělení dle typu rodiny, kde studenti vyrůstají

	Úplná rodina	flíjí s matkou	flíjí s otcem	Z jiné rodiny
Dívky	27	13	0	4
Chlapci	13	5	0	1
Celkem	40	18	0	5

Výše uvedenou tabulkou jsem chtěla zjistit, zda v této problematice hraje roli, zda studenti vyrůstají v úplné či neúplné rodině. Výsledkem šetření nelze říci, že respondenti z neúplných rodin mají v této zkušenosti s drogami. Ze 46 dívek, které uvedly zkušenost s drogou, je 27 z rodiny úplné, což je 59 %, z 22 dívek, které uvedly, že flíjí s matkou, má 13 zkušenost s drogou, což je 59 %. Z celkového počtu 7 dívek, které uvedly, že flíjí v rodině jiné, uvedly 4 dívky, že mají zkušenost s drogou, což je 57 %. U chlapců je to obdobné. Z 20 chlapců, kteří uvedli, že flíjí v rodině úplné, uvedlo 13, že má zkušenost s drogou, což je 65 %. Z celkového počtu osmi chlapců, kteří uvedli, že flíjí pouze s matkou, má zkušenost s drogou chlapec 5, což je 62 %. Jeden chlapec, který flíje v rodině jiné, uvedl, že má zkušenost s drogou, což je 25 % z celkového počtu 4 chlapců, kteří uvedli, že flíjí v rodině jiné.

Otázka 3 Lze sehnat drogu u Vás ve škole?

ANO x NE

Tabulka 6 Lze sehnat drogu ve škole?

	ANO	NE
Dívky	54	22
Chlapci	9	23
Celkem	63	45

V této otázce řádně odpověděli, že ve škole, kde studují, drogu sehnat lze. Pouze 45 respondentů, 42 % z celkového počtu 108 dotazovaných, uvedlo, že ve škole drogu

sehnat nelze. Z dotazovaných 76 dívek odpovídalo 54 dívek (71 %), že drogu sehnat lze, oproti tomu chlapci z celkového počtu 32 dotazovaných odpovídalo ano 9 (28 %).

Otázka 4 Ví-o n kom ve t íd , kdo má zkušenost s drogou, pokud ano s jakou?

Tabulka 7 Je ve t íd n kdo, kdo má zkušenost s drogou?

	ANO	NE
Dívky	59	17
Chlapci	21	11
Celkem	80	28

Tabulka 8 Nej ast ji uvád né drogy,
se kterými mají dle student n kte í ve t íd zkušenost

	Cigarety	Alkohol	Marihuana	Pervitin	Extáze	Lysohlávky	V-emi
Dívky	20	30	42	4	8	1	2
Chlapci	15	20	14	1			
Celkem	35	50	56	5	8	1	2

Prost ednictvím této otázky jsem chtěla zjistit, zda studenti v dí o n kom ve t íd , kdo má s drogami zkušenost. Z výsledk vyplývá že 80 student , 74 % z celkového počtu 108 dotazovaných, ví, že n kdo ve t íd má s drogami zkušenost.

Z t ch, co se vyjád ili kladn , nej ast ji uvedli marihuanu (70 %), druhou nej ast ji uvád nou drogou, se kterou má n kdo ve t íd zkušenost, je alkohol (63 %), t etí drogou jsou cigarety (44 %). Extázi uvedlo osm dívek (14 %) a jedna dívka (2 %) se domnívá, že n kdo ve t íd má zkušenost s houbami lysohlávkami. Zajímavé je, že dv dívky si myslí, že n kdo ve t íd má zkušenost se v-emi drogami.

Drogy jako LSD, heroin, pervitin, ha-i-, toluen a léky se v odpovídách student neobjevily ani jednou.

Otázka 5 Z uvedených nabídek vyber d vodu, pro kterou studenti užívají drogy (Může zvolit i více možností).

Tabulka 9 D vodu pro kterou studenti užívají drogy

	Únik před problémy	Ze zvedavosti	Chtěl jsem se zařadit do kolektivu	Chtěl jsem si zvýšit energii	Chtěl jsem projevit odvahu a sílu	Jiné
Dívky	56	55	45	15	12	16
Chlapci	23	16	16	8	4	3
Celkem	74	71	61	23	16	19

Touto otázkou jsem chtěl zjistit, co je podle studentů důvodem, pro který studenti užívají drogy. Chlapci (72 %) i dívky (74 %) se shodli, že nejčastěji důvodem je snaha uniknout před problémy. Stejně tak se chlapci a dívky shodli i na dalším pořadí uvedených důvodů. Na druhé místo respondenti zařadili, že drogy užívají studenti ze zvedavosti, a to 50 % chlapců a 72 % dívek. Na třetí místo, že se chtějí zařadit do kolektivu, a to 50 % dotazovaných chlapců a 52 % dotazovaných dívek. Na čtvrté místo shodně zařadili, že si chtějí užíváním drog zvýšit svoji energii, chlapci 25 %, 20 % dívek. Na poslední místo uvedli chlapci (13 %) i dívky (16 %) důvod, že užíváním chtějí projevit odvahu a sílu, 21 % dívek a 9 % chlapců označilo jiné.

Otázka 6 Je užívání a přechovávání drog trestné?

ANO x NE

Tabulka 10 Je užívání a přechovávání drog trestné?

	ANO	NE
Dívky:	64	12
Chlapci:	29	3
Celkem:	93	15

Touto otázkou jsem se pokoušela zjistit, zda studenti vědí, že užívání a prodávání drog je trestné. Výsledně zjistí, že naprostá většina chlapců (91 %) i dívek (84 %) ví, že užívání a prodávání drog je trestné, což je zřejmě pozitivním. Celkem tedy 86 % studentů ví, že užívání a prodávání drog je trestné.

Otázka 7 Znáš tresty, které hrozí za užívání a prodávání drog, pokud ano, jaké?

Tabulka 11 Znáš tresty, které hrozí za užívání a prodávání drog?

	ANO	NE
Dívky	46	30
Chlapci	14	18
Celkem	60	48

Na základě této otázky jsem zjistila, zda studenti znají tresty, které hrozí za užívání a prodávání drog. Oproti otázce č. 6, kdy většina respondentů uvedla, že užívání a prodávání drog je trestné, zjistí méně studentů, kteří znají tresty, které za užívání a prodávání drog hrozí, a to 61 % dívek a 44 % chlapců. Z těch, kteří odpověděli, že tresty znají, nejčastěji uvádějí trest odnětí svobody, 43 % dívek a 14 % chlapců. Trest odnětí svobody a finanční postih uvedlo 43 % dívek, 57 % chlapců. Finanční postih 9 % dívek a 21 % chlapců. Léčení 4 % dívek a 0 % chlapců. A dokonce jeden chlapec uvedl trest smrti.

Tabulka 12 Tresty za užívání a prodávání drog dle studentů

	V zeni	Pokuta	Trest odn. svobody a finanční postih	Léčba	Trest smrti, v zeni, pokuta
Dívky	20	4	20	2	
Chlapci	2	3	8		1
Celkem	22	7	28	2	1

Touto otázkou jsem chtěla poukázat na skutečnost, že by se student mst edních –kol a u ilí– m lo hlavn prost ednictvím Policie R d razn vysv tlit, že jakékoliv p echování, uflívání, p stování OPL je protiprávním jednáním a je vždy postifitelné.

Otázka 8 Mají tví rodi e informace o drogách?

ANO x NE

Tabulka 13 Mají tví rodi e informace o drogách?

	ANO	NE
Dívky	61	15
Chlapci	25	7
Celkem	86	32

Na základ této otázky jsem zji– ovala, kolik student se domnívá, že jeho rodi e mají informace o drogách. Z celkového po tu 108 dotazovaných student odpov d lo ANO 80 %, což není afl tak p ekvapující. D leflit j– í je, pokud rodi e informace o drogách mají, zda je svým d tem p edávají. Práv toto jsem zji– ovala v následující otázce.

Otázka 9 Získal jsi informace o drogách od rodi ?

ANO x NE

Tabulka 14 Získal jsi informace o drogách od rodi ?

	ANO	NE
Dívky	29	48
Chlapci	15	16
Celkem	44	64

Touto otázkou jsem zji– ovala, kolik student získalo informace o drogách od rodi . Tedy jak moc je rodina studenta v rámci protidrogové prevence zapojena.

Z celkového počtu 108 dotazovaných studentů celkem 44 studentů, což je 41 %, odpovědělo, že informace o drogách získali od rodičů, dívky 38 % a chlapci 48 %. Zde je patrné, že a priori v předlé otázce respondenti uvedli, že jejich rodiče informace o drogách mají, v tina dvek (63 %) a polovina dotazovaných chlapců odpověděla, že od rodičů informace o drogách nezískala.

Otázka 10 Je ve škole dostatek protidrogové prevence?

ANO x NE

Tabulka 15 Je ve škole dostatek protidrogové prevence?

	ANO	NE
Dívky	43	33
Chlapci	18	14
Celkem	61	47

Dle této otázky se 56 % respondentů domnívá, že ve škole, kde studují, je dostatek protidrogové prevence. Je zajímavé, že kladně odpovědělo 56 % dotazovaných chlapců i stejné procento dotazovaných dvek. Otázkou je, že i přestože více jak polovina studentů si myslí, že ve škole je dostatek protidrogové prevence, mohlo by být výsledné procento vyšší.

Otázka 11 Jsou znalosti pedagogů v oblasti drogové problematiky dostatečné?

ANO x NE

Tabulka 16 Jsou znalosti pedagogů v oblasti drog dostatečné?

	ANO	NE
Dívky	66	10
Chlapci	24	8
Celkem	90	18

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že 83 % respondentů se domnívá, že jejich pedagogové mají v oblasti drogové problematiky dostatečnou znalost, což jim umožňuje vyprávět o tom, že na této škole se pedagogové svým studentům věnují a mají o ně patřičný zájem.

Otázka 12 Uvítal bys ve škole besedy s protidrogovou problematikou?

ANO x NE

Tabulka 17 Uvítal bys ve škole besedy o drogách?

	ANO	NE
Dívky	44	32
Chlapci	18	14
Celkem	62	46

Touto otázkou jsem se pokoušela zjistit, zda dotazovaní studenti mají zájem, aby ve škole, kde studují, probíhaly besedy o drogách. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že 58 % dívek a 57 % chlapců by o besedy zájem mělo. Tento výsledek je u chlapců i dle tématu stejný. Stejně tak 42 % dívek a 44 % chlapců o besedy zájem nemá. Myslím, že statistika vypovídá o tom, že studenti při rozhovoru se mnou často zastávali názor, že pokud někdo užívat drogy chce, nepomůže nic.

Je důležité, aby vedení školy chtělo besedy realizovat, zvala si do školy odborníky, kteří dokážou zajímavou formou studentům předvést, že takové besedy přínosné jsou.

Otázka 13 Co bys v oblasti drogové problematiky ve škole zlepšil?

Na závěr dotazníku jsem zvolila tzv. otevřenou otázku, kde mohli respondenti projevit svůj názor a vyjádřit se, co by ve škole ohledně drogové problematiky zlepšili. Nejvíce dotazovaných, a to 76 % uvedlo, že by nic neměnili. Domnívám se, že to jim umožňuje vyprávět o tom, že studenti jsou spokojeni s chodem školy a uskutečňovanými preventivními programy, ale i o tom, že je tato problematika nezajímá a nechce jí nic měnit.

Pouze 15 % dotazovaných uvedlo, že by ve škole mělo probíhat více besed, tři dívky (4 %) napsaly zajímavý názor, že by ve škole mohly být obrázky narkomanů,

jedna dívka (1 %) se vyjádřila, že by ve škole mohly probíhat náhodné testy na zjištění ovlivnění OPL, 6 chlapců (19 %) se nevyjádřilo vůbec.

Tabulka 18 Co by se dalo v oblasti drogové problematiky zlepšit?

	Nic	Besedy	Obrázky narkoman	Nevyjadřili se	Náhodné testy
Dívky	61	11	3		1
Chlapci	21	5		6	
Celkem	82	16	3	6	1

4.2 Dotazník pro pedagogy

Druhý dotazník, který jsem sestavila, byl určen výhradně pedagogům, kteří vyučují na Soukromé střední odborné škole a Středním odborném učilišti Vostrý v Třebíči. Dotazník byl sestaven z pěti otázek, a to ze čtyř otázek uzavřených a jedné otázky s možností volné odpovědi.

Dotazník vyplnilo celkem 14 pedagogů, z toho jedenáct učitelů vyučuje jak na střední škole, tak i na učilišti. Pouze tři dotazovaní pedagogové vyučují pouze na střední škole. Pěkně pedagogové dotazník ochotně vyplnili a stejně jako studentům i jim bylo zdůrazněno, že průzkum je zcela anonymní a výsledky budou sloužit pouze pro bakalářskou práci. Vzor tohoto dotazníku je součástí přílohy 3.

Cíle výzkumného šetření o dotazník pro pedagogy

Zjistit, zda se pedagogové domnívají, že ve škole dostatek protidrogové prevence. Porovnat s výsledky studentů.

Zjistit, zda mají učitelé nějaký problém s drogou u někoho ze studentů a zda se domnívají, že mají ve třídě studenty, kteří mají problém s drogou. Porovnat s výslednými odpověďmi studentů.

Zjistit, co by se dle názoru pedagogů mělo v rámci protidrogové prevence ve škole zlepšit.

Analýza výsledk

Otázka 1 U ím na st ední -kole x u ili-ti x st ední -kole i u ili-ti

Tabulka 1 Kolik pedagog u í na STM, kolik na u ili-ti, kolik na STM u ili-ti

U ím na	St ední -kole	U ili-ti	St ední -kole i u ili-ti
Pedagogové	3		11

Otázka 2 Je ve -kole, kde vyu ují dostatek protidrogové prevence?

ANO x NE

Tabulka 2 Je ve -kole dostatek protidrogové prevence?

	ANO	NE
Pedagogové	8	3
Pedagogové pouze ze S TM	3	
Celkem	11	3

Prost ednictvím této otázky jsem cht la zjistit, zda se pedagogové domnívají, že ve -kole, kde vyu ují, je dostatek protidrogové prevence. Zji-t né údaje porovnám s výsledky, které uvedli v dotazníku studenti této -koly.

Tém v-ichni pedagogové (79 %) uvedli, že ve -kole je dostatek protidrogové prevence, pouze ti pedagogové (21 %) si myslí, že této prevence je málo. Pokud srovnáme zji-t né údaje s výsledky studentských odpov dí, zjistíme, že stejného názoru je 56 % student , tudíž mén .

Mofná by to mohlo být pro pedagogy impulsem k zamy-lení, že je t eba d lat více.

**Otázka 3 e-ili jste jifl problém s drogou u n koho ze student ?
ANO x NE. Pokud ano, jak ?**

Tabulka 3 e-ili jste jifl problém s drogou u n koho ze student

	ANO	NE
Pedagogové	4	7
Pedagogové ze S TM		3
Celkem	4	10

Na základ této otázky jsem cht la zjistit, zda pedagogové jifl e-ili problém s drogou u n koho ze student ve t íd . Pedagogové, kte í u í pouze na st ední -kole shodn uvedli, fe fládný problém ne e-ili. Z t ch, kte í vyu ují jak na STM, tak i u ili-ti, odpov d li ANO ty i, cofl je 29 % z celkového po tu dotazovaných pedagog a 36 % z celkového po tu pedagog , kte í vyu ují na STMi u ili-ti. Z celkového po tu ty pedagog , kte í odpov d li ANO, jsem dále zji- ovala, jakým zp sobem situaci e-ili. Jeden pedagog ufil domluvy, jeden napsal, fe kontaktoval psychologa a ob anské sdružení St ed. Dva pedagogové uvedli, fe v c oznámili editelce -koly, která událost dále e-ila s rodi i t chto student .

Myslím, fe skute nost, fe v t-ina pedagog fládný problém ne e-ila, m fe být zap í in na tím, fe se jedná o malou, spí-e rodinnou -kolu, kde vládnou p átelské vztahy, nebo také tím, fe n kte í pedagogové jsou k problém m svých student lhostejní.

Otázka 4 Máte ve třídě studenty, o kterých víte, že mají problém s drogou?

ANO x NE

Tabulka 4 Máte ve třídě studenty, kteří mají problém s drogou?

	ANO	NE
Pedagogové	6	5
Pedagogové ze S TM		3
Celkem	6	8

Touto otázkou jsem se pokoušela zjistit, kolik pedagogů se domnívá, že má ve třídě studenty, kteří mají problémy s drogami. Zjištěné údaje porovnám s výsledky, které uvedli studenti v otázce 4. Ví o někom ve třídě, kdo má problém s drogou?

Celkem 57 % pedagogů napsalo, že neví, že by ve třídě někdo problém s drogou měl. 43 % učitelů uvedlo, že o někom ví. Pedagogové, kteří vyjadřují pouze na střední úrovni, odpověděli shodně, že o nikom neví.

V porovnání s názorem studentů, kdy 74 % dotazovaných studentů napsalo, že ví, že někdo ve třídě má problém s drogou, by toto mohlo být signálem pro pedagogy, že by se měli o své studenty více zajímat.

Otázka 5 Co by se dalo v oblasti protidrogové prevence ve škole zlepšit?

Tabulka 5 Co by se dalo v oblasti protidrogové prevence ve škole zlepšit?

	Bez odpovědi	V tří informovanost	Více obrázk narkoman	Namátkové kontroly	Dáme maximum	Prevence je dostatečná
Pedagogové	6	2	1	1	1	
Pedagogové ze S TM						3
Celkem	6	2	1	1	1	3

Z této otázky jsem chtěla zjistit, jestli by učitelé v oblasti protidrogové prevence ve škole něco zlepšili. Celkem 43 % pedagogů na tuto otázku neodpovědělo, což by se dalo srovnat s většinou názorem studentů, kdy 76 % studentů odpovědělo, že by nezměnili nic a 19 % se nevyjádřilo vůbec.

Pedagogové, kteří učí pouze na střední škole, se shodli v tom, že prevence je dle nich dostatečná. Dva pedagogové uvedli, že by studenti měli být více informováni. Jeden pedagog stejně jako tři studenti navrhl, že by ve škole měly být obrázky narkomanů. Jeden dotazovaný učitel navrhl, že by ve škole měly probíhat namátkové kontroly na zjištění, zda jsou studenti ovlivněni OPL. Jeden pedagog se domnívá, že škola dělá maximum.

4.3 Shrnutí

Na základě výzkumného šetření jsem dospěla k názoru, že více jak polovina studentů má zkušenost s drogou. Není to, myslím, ale tak překvapující stejně jako zjištění, že nejvíce dotazovaných má zkušenost s alkoholem, cigaretami a marihuanou. Jako dříve, pro studenti užívají drogy, studenti uvádějí únik před problémy a zvedavost. Dále jsem šetřením zjistila, že pro většinu dívek i chlapců je alkoholem klíčovou drogou stejně jako i léky. Marihuanu dokonce řadí mezi klíčové drogy 59 % chlapců a 39 % dívek. Z výzkumu dále vyplynulo, že 58 % studentů uvádí, že ve škole, kde studují, lze sehnat drogu. Dokonce 74 % studentů ví o tom, že někdo ve třídě má s drogami zkušenost, a opět mezi nejčastěji uváděnými drogami jsou alkohol, cigarety a marihuana.

Pozitivně mě překvapilo, že 86 % studentů ví, že užívání a používání drog je trestné, ale jich mnohem méně studentů zná tresty, které za takové jednání hrozí. Dále dle výzkumu vyplynulo, že a kolik si předvedla část studentů myslí, že jejich rodiče mají dostatek informací o drogách, jich více jak polovina studentů informace o drogách od rodičů nezískala.

Dále jsem dospěla k názoru, že většina studentů se domnívá, že ve škole je dostatek protidrogové prevence, stejně tak by i více jak polovina studentů uvítala ve škole besedy o drogách.

Po vyhodnocení dotazníků pro pedagogy jsem dospěla ke zjištění, že vysoké procento (79 %) dotazujících pedagogů se domnívá, že protidrogové prevence je ve škole dost, a to i přestože 29 % pedagogů jich řešilo problém s drogou u někoho ze studentů. Dokonce 43 % pedagogů uvedlo, že ví o někom ve třídě, kdo má problém s drogou. Zde si kladu otázku, zda pedagogové mají snahu s tímto jevem něco dělat nebo zůstávají k tomuto problému lhostejní.

Dále dle výzkumu vyplynulo, že pouze 21 % z dotazovaných pedagogů má dojem, že protidrogová prevence ve škole je dostatečná, ale na druhé straně pouze 36 % pedagogů navrhuje, co by se v rámci této problematiky dalo zlepšit.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala pístupy k řešení problému užívání drog na středních školách a u učitelů. V teoretické části jsem v první kapitole vymezila základní pojmy, které s drogovou problematikou souvisejí a zaměřila jsem se na rozdíl drog a jejich negativní vliv na zdraví člověka.

V kapitole druhé jsem se zabývala protidrogovou prevencí, uvedla jsem základní typologie prevence, vhodné a nevhodné pístupy v primární prevenci a kdo by se měl na protidrogové prevenci podílet (rodina, škola, vrstevníci, společnost a masmédiá, policie). Nejvíce prostoru jsem v nově úloze Policie ČR, hlavně jak moc se na protidrogové prevenci podílí.

Třetí kapitulu jsem v nově střednicím pro prevenci a léčbu závislosti, a to K-centru Noe a Střední, o. s. Tyto teoretické organizace jsem představila, popsala náplň jejich práce, programy a nabízené služby.

V praktické části jsem vypracovala kvantitativní výzkumné strategie dotazníku. Sestavila jsem dotazník pro studenty Soukromé střední školy a Středního odborného učiliště Voštvý a dotazník pro pedagogy této školy. Každou otázku jsem samostatně vyhodnotila, výsledek zaznamenala do tabulek a na závěr empirické části napsala shrnutí vyhodnocených dotazníků.

Poté co jsem vyhodnotila dotazník, jsem na této střední škole a středním učilištěm, realizovala s kolegou z OOP Teoretickou besedu o drogách. Studentům jsme prezentovali rozdíl drog, jejich negativní vliv na zdraví člověka. Zdůraznili, že alkohol, a když není kdy sehnat mezi drogami, je velice tvrdá, flivotu nebezpečná droga, stejně tak i užívání léků, kouření marihuany. Zaměřili jsme se na to, aby si studenti uvědomili, že po požití drogy se dostávají abstinenci příznaky, že užívání drog vede k psychické a fyzické závislosti, což je diagnóza, která je sice léčitelná, ale nevyčlepitelná. Důraz jsme kladli, aby studenti věděli, že poté co se ze závislosti po dlouhodobém boji člověk švlehl, je dlouhodobá následná abstinence. Protože i po deseti letech vyléčený alkoholik, který neodolá sklenici vína, nebo vyléčený kuřák, který si zapálí cigaretu, se znovu vystavují obrovskému riziku návratu ke své závislosti. Vzhledem k tomu, že studenti dle výsledku dotazníku neměli přehled, jak ke drogám přistupuje zákon, vysvětlili jsme

jim, jaké tresty za takové jednání hrozí. Představili jsme Zákon o postupcích . 200/1990 Sb., Trestní zákoník . 40/2009 Sb. a primární trestné iny související s drogovou problematikou zde upravené.

Se studenty jsme vedli rozhovory, snažili jsme se je aktivně do besedy zapojit. Velice často jsem od studentů slyšela názor, že pokud někdo drogy chce užívat, nepomůže nic, ani kdyby besedy byly každým týdnem.

Určitě jde o leflité s prevencí začít co nejdříve, nejlépe již v mateřské škole, poté na prvním i druhém stupni základní školy a dále pokračovat i na učitelské a studentické škole. Prevence není nikdy dost.

Nejlépeším modelem je fungující rodina. Rodiče se o své děti se zajímají, snaží se jim poskytnout co nejvíce informací, plánují pro své děti rozmanité aktivity, chtějí, aby jejich děti smysluplně trávily volný čas. Ne vždy ale rodina dokáže poskytnout potřebné zázemí a informace. Potom bychom se této roli měli ujmout my ostatní. Nebužeme k druhým lhostejní. Pokud vidíme, že někdo v okolí (ať je to náš syn nebo dcera, kamarád, známý či kolega v práci) má problém, neví si rady, zkusme mu pomoci, aby v dělal, že na to není sám.

Drogy jsou problém, který z nás spoje nezmizí. A jen to, že člověk podpoříme, aby svůj problém chtěl a začal řešit, je obrovskou zásluhou.

Resumé

V teoretické části bakalářské práce s názvem *Přístupy k řešení problému užívání drog na SOU a SŠ* jsou v první kapitole vysvětleny základní pojmy, které s drogovou problematikou souvisejí, co je droga, drogová závislost, abstinence a její příznaky, je zde uvedeno i základní rozdělení drog.

V druhé kapitole *Protidrogová prevence* je vymezena typologie prevence, vhodné a nevhodné přístupy v primární prevenci a kdo by se měl na protidrogové prevenci podílet. Je zde popsána prevence v rodině, ve škole, preventivní působení vrstevnických skupin, společnosti a masmédií jako preventivní inženýrství v oblasti protidrogové prevence a preventivní působení Policie ČR.

Ve třetí kapitole jsou uvedena dvě studijní díla pro prevenci a léčbu drogových závislostí, *K-centrum Noe* a *Střed, o. s.*, popsána jejich náplň práce a služby, které tato studijní díla poskytují.

V praktické části je popsáno výzkumné šetření, které bylo provedeno na SŠ a SOU Vostrý v Třebíči. Součástí je vyhodnocení dotazníkového šetření, do kterého byli zapojeni studenti střední odborné školy, odborného učiliště a pedagogové, kteří na této škole vyučují.

Anotace

V bakalářské práci na téma *Přístupy k řešení problému užívání drog na SOU a STM* jsem se zabývala vymezením základních pojmů, které s drogovou problematikou souvisejí, a základním rozdělením drog. Zaměřila jsem se na protidrogovou prevenci a na jedince, skupiny, složky a organizace, mající podíl na protidrogové prevenci. Zjišťovala jsem, jak je do této problematiky zapojena Policie ČR. Tato práce by měla být přínosem všem, kteří se o drogovou problematiku zajímají.

Klíčová slova

Droga, drogová závislost, prevence, primární prevence, protidrogová prevence, rodina, škola, Policie ČR.

Annotation

In the bachelors work on theme: *Approches to solution of drug using in secondary schools and secondary vocational schools* I have dealt with drug definition of basic terms related to drug problems and basic typology of drugs. I concentrated on the drug prevention, who should participate on it, I have inquired involvement of the Police ČR to the prevention. This work should be gain to all interested in drug problems.

Keywords

Drug, drug addiction, prevention, primary prevention, drug prevention, family, school, Police of ČR.

Seznam pramenů, použité literatury a internetových zdrojů

Prameny

1. PŘESTUPKOVÝ ZÁKON, Zákon č. 200/1990 Sb.
2. TRESTNÍ ZÁKONÍK, Zákon č. 40/2009 Sb.
3. ZÁKON O PROVOZU NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH, Zákon č. 361/2000 Sb.

Literatura

1. GALLÀ, Maurice. *Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí: příručka o efektivní školní drogové prevenci*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Úřad vlády České republiky, 2005, 156 s. Metodika (Úřad vlády České republiky), no. 4. ISBN 80-867-3438-2.
2. KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61.
3. KALINA, Miroslav. *Drogy a drogové závislosti*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 343 s. ISBN 80-86734-05-61
4. NETPĚR, Karel, PERNICOVÁ, Hana. *Jak zvládnout a předcházet závislostem: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 112 s. ISBN 80-717-8299-8.
5. NETPĚR, Karel, PROVAZNÍKOVÁ, Hana. *Slovník prevence problémů s návykovými látkami: pro rodiče a pedagogy*. 2. rozšíř. vyd. Praha: Fortuna, 1997, 58 s. ISBN 80-707-1050-0
6. NETPĚR, CSÉMY, PERNICOVÁ. *Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí: stručná a krátká intervence*. Praha: Sportpropag, 1998.
7. NETPĚR, CSÉMY, PERNICOVÁ. *Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a na středních školách: příručka pro pedagogy*. Praha: Sportpropag, 1996, 156 s.
8. NETPĚR, Karel. *Váše dítě a návykové látky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 157 s. ISBN 80-717-8515-6.

9. NOVOTNÝ, Jan Sebastian. *Psychologie zdraví a duševní hygiena pro sociální pedagogy*. Ims Brno, 2009.
10. NOFIINA, Miroslav. *Špatná drogy v dětech*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-859-1736-X.
11. PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 229 s. ISBN 80-717-8295-5.

Internetové zdroje

1. http://www.drogy-info.cz/index.php/info/ilegalni_drogy/opiaty
2. <http://www.drogy.cz/leky-na-predpis/kap-ucinky-opioidu.html>
3. [http://www.johankazarku.wz.cz/tlumive_latky_\(BartovaH_Smolikova\)](http://www.johankazarku.wz.cz/tlumive_latky_(BartovaH_Smolikova))
4. <http://www.kcentrumnoe.cz/cze/index.php?action=about>
5. <http://www.ssos-sou.cz/files/minimalni-preventivni-program-2011-2012.pdf>
6. http://www.stred.info/cze/index.php?action=page_detail&id=39
7. <http://www.zs.deblin.cz/UserFiles/File/dokumenty/program-unplugged.doc>

Seznam příloh

Příloha 1	Vzor besedy o drogách a prezentace
Příloha 2	Vzor dotazníku pro studenty
Příloha 3	Vzor dotazníku pro pedagogy

Příloha . 1:

Úvod- představení, základní pojmy, drogy v zákoně, větší než malé množství, tester DrugWipe 5+, drogy v těle

Co je školní drogová prevence

Základní pojmy- termín droga, jednotlivá kritéria rozdělení drog (legální- nelegální, měkké- tvrdé...)

Dělení drog dle účinku na lidský organismus

1) alkohol- vznik, působení na CNS, účinky, alkoholismus, negativní vliv na mladistvé

2) cannabinoidy- marihuana, hašiš, výskyt, užívání, vliv na organismus

**3) halucinogeny- vliv na psychiku člověka,
nejčastější halucinogeny: LSD, psilocybin
(lysohlávky), extáze**

**4) opiáty- heroin, opium, užívání, vliv na
organismus**

**5) stimulační drogy- pervitin
(metanfetamin), kokain, účinek, pervitin
v bodech, jak poznat závislost na pervitinu,
toxická psychóza**

**6) tlumivé látky- zástupci, dostupnost,
využití při výrobě jiných drog**

7) těkavé látky- nebezpečnost, zástupci,
toluen

Drogová závislost- definice, příčiny a vznik
závislosti z hlediska osobnosti

Abstinenční příznaky- jejich působení na
psychiku, tělesné příznaky

Tolerance- tolerance těla k užívání drog

Předávkování- vysvětlení pojmu, následky

Množství větší než malé- pojem, jeho zakomponování do Trestního zákoníku, vládní nařízení

Látka	Množství větší než malé
Pervitin	Více než 2 g
Heroin	Více než 1,5 g
Kokain	Více než 1 g
Extáze	Více než 4 tablety
LSD	5 papírků
Marihuana	Více než 15 g sušiny
Lysohlávky	Více než 40 plodnic

Drogy v zákoně- nový Trestní zákoník (z.č.40/2009 Sb.), primární drogové přečiny a zločiny dle §283 až 287 TZ

§283- nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

§284- přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy

§ 285- nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

§ 286- výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné psychotropní látky a jedu

§ 287- šíření toxikomanie

§ 288- výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem

Drogy v zákoně o přestupcích

§ 125c odst.1 písm. b), c), d) z.č. 361/2000 Sb.

§ 125c odst. 3 písm. a), b), c) z.č. 361/2000 Sb.

§29 odst.1 písm. e) z.č. 200/1990 Sb.

§30 z.č. 200/1990 Sb.

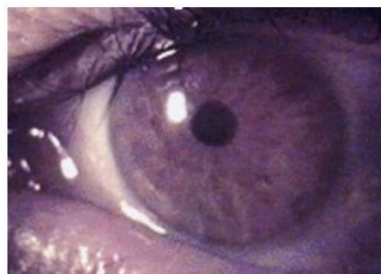
Zjištění drog v těle- faktory, THC (krev, moč, sliny), pervitin, heroin

DrugWipe 5+

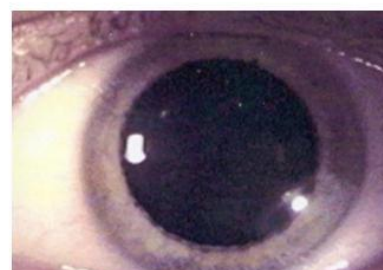
Marihuana

Heroin

Kokain

5. Z uvedené nabídky vyber dvě, pro které studenti užívají drogy. (může označit i více možností):

- Chtěl jsem uniknout před problémy
- Ze zvědavosti
- Chtěl jsem se začlenit do kolektivu
- Chtěl jsem zvýšit svoji energii
- Chtěl jsem užíváním projevít odvahu a sílu
- Jiné

6. Je užívání a přechovávání drog trestné?

- ANO
- NE

7. Znáš tresty, které hrozí za užívání a přechovávání drog, pokud ano, jaké.

- ANO

- NE

8. Mají tvoji rodiče informace o drogách.

- ANO
- NE

9. Získal jsi informace o drogách od rodičů?

- ANO
- NE

10. Je ve škole dostatek protidrogové prevence?

- ANO
- NE

11. Jsou znalosti pedagogů v oblasti drogové problematiky dostatečné?

- ANO
- NE

12. Uvítal by si ve škole besedy s protidrogovou tematikou?

- ANO

